קול התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק - אלעד

שנה ט"ו גליון תשכ"ה | **ראה** | כ"ז מנחם אב תשע"א

לרגל יומא דהילולא של רביה"ק זי"ע

קראוהו בהיותו קרוב

בין עצים עבותים, ודרכים מפותלים ומסובכים, הלך האב לטייל עם בנו הקטן שלובי זרוע, וטיילו להנאתם במנוחה והשקט, עד שבין הדרכים טעה הבן ונאבד מאביו, והבן בראותו שאין אביו עמו מירר בבכי.

וימצאהו איש והנה תועה בשדה, ויעץ לו להילד הנאבד חיש מהר ושא נא קולך בקול רם, כי בוודאי אביך נמצא בקרבת מקום, כי אם תמתין עוד זמן קט הוא יתרחק ושוב לא ישמע קולך, וכן עשה והרים קולו ויבך בקול רעש גדול, ואביו שמע את הקול, וימצאהו ויקחהו אל ביתו.

משל זו אמר הגה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע פעם בעמדו על הציון של אביו הקדוש מהר"י זי"ע ביומא דהילולא, ובבכיות עצומות ורשפי אש אמר שהנמשל הוא: שצדיקים במיתתן הולכין מחיל אל חיל, ומתרחקין מהעולם הזה יותר ויותר עד שלא שומעין מה שנעשה בהאי עלמא, אבל כשבא היומא דהילולא הצדיק יורד להעולם הזה, ואז הוא הזמן לצעוק ולהתחנן לפניו שיעמוד לנו למליץ, כי עכשיו הוא קרוב אלינו, ועוד ישמע קולינו, ובהתרגשות עצומה צעק: אבי אבי הכר נא קול בנך הוא.

על כן מה ראוי להתבונן ולהתכונן בהאי זימנא כד מטא שעתא יומא דהילולא רבא מאבינו רועינו מרן רביה"ק והטהור זיעוועכי"א, שבהאי יומא הוא יורד מקום גבוה למקום נמוך ובוודאי ישמע את קולינו ויפיל תחינה ובקשה לפני שומע תפילה.

והזמן גרמא שהוא שעת רחמים ועת רצון לפעול כל מיני ישועות ורפואות כדמובא בשם הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע לפרש מאמר הגמ' חייב אדם לפקוד את ביתו בשעה שיוצא לדרך, דהכוונה הוא על הצדיק שביום היארצייט הולך מחיל אל חיל וביום זה הוא יוצא לדרך, שמקודם צריך להשפיע על כנסת ישראל אך טוב וחסד.

ומתאמרא מא' מתלמידי בעש"ט הק' זי"ע שפירשו הא דאמרו חז"ל צדיקים במיתתן קרויין חיים, שצדיקים לאחר פטירתן – קרויין – ליינען די קוויטלעך און בקשות אזוי ווי ביים חיים, עכלה"ק, ועל כן נקווה שמה כאן עמד ושימש אף שם עומד ומשמש וישפיע לנו שפע רב משמי מרום, עדי נזכה לביאת משיח צדקינו ומלכינו כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א בראשינו במהרה בימינו אמן.

תוכן העניינים

לקח טוב .....א'
שבת בשבתו .....ב'
דבש תמרים .....ג'
בשפתי צדיקים.....ד'
פרפראות לחכמה.....ה'
ודרשת וחקרת.....ו'

מדור מיוחד

לרגל יומא דהילולא קדישא של מרן רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע

אבות פרק ו'

הגליון ניתן להשיג מדי שבוע

בווילי'אמסבורג: מקוה בביהמ"ד הגדול

בקרית יואל: מקוה בביהמ"ד הגדול, מקוה ויואל משה קאזניץ, אבני צדק, בית ברוך

הפצה ראשית: אצל מ"ה ר' חיים בערקאוויטש הי"ו, משמש בביהמ"ד אוהל פייגא

בארא פארק: מופץ בבתי מדרשיט

כמו כן אפשר לקבלו ע"י האימעיל: נא לשלוח בקשה לכתובת: KolelACH@Gmail.com

יסודי התורה שופטים	
יום ראשון	**פט:**
יום שני	**צ.**
יום שלישי	**צ:**
יום רביעי	**צא.**
יום חמישי	**צא:**
עש"ק ושב"ק חזרה	

להכנסת מודעות, ברכות מז"ט, הנצחת שם, לעילוי נשמת, וכו'

יפנו לאפיס כולל עצי חיים בארה"ב:

1-888-732-6347 EXT 4

1-888- REB - MEIR

בס"ד

בואו ונצא לקראת שבת

בהתרגשות עילאה ובחדוות קודש מתקרבים אנו

לשבת המתאחדת נועם הנשמות ועונג הרוחות

שב"ק פרשת שופטים הבעל"ט באתרא קדישא מירון יצ"ו

אשר כמידי שנה בשנה ברננה נעלה בצוותא חדא כאיש אחד בלב אחד אנ"ש חסידים ואנשי מעשה

והשתא יבוא לפאר ולרומם את השבת

אורחינו הגדול הגה"צ אבדק"ק סאטמאר-ווילליאמסבורג שליט"א

לעשות את השבת במקום הקודש אצל ציון המצויינת של התנא האלוקי רשב"י זי"ע
לשפוך שיח ולערוך תחינה ובקשה לקראת ימי הרחמים והסליחות המשמשים ובאים
אשר לב מי לא יחרד מאימת ימי הדין המתקרב ובא שכל באי עולם יעברו לפניו כבני "מרון"
ועינינו נשואות שנזכה להכתב בספרן של צדיקים לחיים טובים ולשלום
אשר מקום זה מסוגל להיוושע בכל מידי דמיטב וכדאי הוא ר' שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק

ובכן הננו להודיע בזה כי התפילות שב"ק

יתקיימו אי"ה ברוב עם הדרת מלך במערת הרשב"י

הסעודות שב"ק וסעודת רעוא דרעווין

ייערכו באולם הגדול שע"י מוסדות "יד עזרה"

במוצש"ק תתקיים מעמד ה"חאלאקע"

לילדי אנ"ש שיחיו בחצר מערת הרשב"י

ולאחמ"כ ריקודין של מצוה בתופים ובמחולות ובהמון חוגג

אנשי שלומינו די בכל אתר שרוצים להשתתף בשבת מירון
יפנו אל:

הר"ר אפרים שטערן הי"ו

(845)418.4523

בברוך רב

וועד שבת מירון

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים, ע"ד מוסר וחסידות נאמרים

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה את הברכה אשר תשמעו והקללה אם לא תשמעו, ויל"פ ע"ד המבואר בראשונים שמתנאי התשובה היא שיקבל על עצמו לשמוע מהיום והלאה לדברי המוכיח ועד"ז פי' הרבינו יונה ז"ל משנת אבות כל שמעשיו מרובין מחכמתו וזה היא נעשה קודם לנשמע כי הקבלה נחשב תיכף לעשו וזה היא פי' כאן את הברכה היא אשר תשמעו היינו אם רק תקבלו על עצמיכם אשר תשמעו מהיום והלאה יהי' נחשב כאילו עשיתם הטוב אבל הקללה נאמר אם לא תשמעו היינו אם ח"ו תעברו במעשה ובפועל אבל הרהור עבירה אין אתם נעשים כעבירה ח"ו משא"כ הברכה שבר המצוה היא מחשבה טובה למעשה. **(ישמח ישראל)**

☆

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה וגו', וי"ל שהמפרשים דקדקו על הלשון אשר תשמעו ונראה דידוע דברי חז"ל דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא אבל יש שכר אחד שאדם מקבל אף בזה העולם והא שעשה דאין צריך יותר שכר רק זה גופא שזוכה לעשות מצוה ועשה תענוג להבורא אין לך שכר יותר מזה וזה שאמר הפסוק ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה ר"ל אפי' בעודכם חיים כשתעשו מצות הבורא תקבלו ברכה ומפרש מהו הברכה אשר תשמעון זה גופא מה שאתם תשמעון לי ותעשו מצותי זה גופא יהיה הברכה כי אין תענוג גדול יותר מזה כנ"ל משא"כ גבי קללה ח"ו דוקא אם לא תשמעון הוצרך לכתוב אם. **(קדושת לוי)**

☆

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה, פתח בלשון יחיד ראה וסיים בלשון רבים לפניכם, אך אמרו חכמינו ז"ל יחיד ששב מוחלין לו ולכל העולם כולו והנה על ידי התשובה מעוררין שפע ברכה, ולהיפך חם ושלום כשנשתרשו בעבירות חם ושלום גורמים וכו' וזה יש לומר ראה לשון יחיד אתה היחיד ראה עד כמה גדלה כח תשובתך שמוחלין לך ולכל העולם כולו, וזה אנכי נותן לפניכם לשון רבים ברכה ולהיפך חם ושלום והקללה אם לא תשמעו גרמת חם ושלום קללה לרבים, וזה יזכור כל אחד ואחד מישראל בפני עצמו בכל עת ונושע בכללות, כי אין הדבר תלוי אלא בתשובה. **(יודעי בינה)**

☆

את הברכה אשר תשמעו וגו', יש לפרש על פי המשל אדם שהיה בו איזה חולשה רחמנא ליצלן ונתרפא ממנה, אזי בכל עת ורגע הוא מעיין ושומע אם חלילה החולשה הזאת מתעורר בו, כן הנמשל בכל אדם צריך בכל עת ורגע לשמוע בעצמו ולעיין אם הוא יוצא ידי חובתו בעשיית מצות ד' אם אין מתעורר בו חס ושלום איזה דבר שאינו הגון, וזהו את הברכה אשר תשמעון רצה לומר זה הוא ברכה לאדם אשר תשמעון אל כו' כנזכר לעיל, שתשמעו ותעיינו תמיד אף בעשותכם מצותיו יתברך שמו, אם אין אתם מחסרים בהם, והקללה אם לא תשמעו ר"ל אם לא תשגיחו על עצמיכם כנ"ל, לכן צריך האדם להסתבל תמיד ולהשגיח על עצמו בכל עת שזה יהיה ברכה לו ולזרעו עד עולם. **(נועם אלימלך)**

☆

שמור ושמעת, יש לומר רמז בשני תיבות אלו, על דרך (אבות ו, ב) בת קול יוצא מהר חורב ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה ומה שאמר אא"ז [הבעל שם טוב הקדוש] זללה"ה ידוע, דמזה הבת קול הוא ההרהורי תשובה הבאים לאדם בכל יום, ועיין בספרים הקדושים של הרב מפולנאה זללה"ה, והנה בזה נתבאר התימא והפלא שהקשה, מפני מה הכרוז יוצא כשאין שום שומע, וביאר ז"ל מי שרוצה לשקול בפלס רגליו ולבקש דרך ה', ויהיה עומד ומצפה מתי יהיה לו התעוררות דבר ה', אז בוודאי ישמע הבת קול שדם הרהורי תשובה, כנזכר לעיל, והוא שמרמז שמור לשון המתנה היינו שתהא ממתין ומצפה לשמוע דבר ה', אז בוודאי ושמעת הרהורי תשובה הבאים לאדם בכל יום אתערותא דבת קול והמשכיל יבין. **(דגל מחנה אפרים)**

☆

שמור ושמעת את כל הדברים האלה, לכאורה היה צריך להקדים שמיעה לשמירה ובספרי מפרש אם שמרת מה ששמעת סופך לשמור מה שלא שמעת, וצריך ביאור מאוד ואפשר לפרש על פי דברי אדוני אבי [מהר"י מבעלזא] ז"ל שאמר דהגם שאין אדם יכול להשיג רק כפי שרש נשמתו בכל זה על ידי יגיעת התורה זוכה לשורש נשמה יותר גבוה, וממילא יוכל לזכות להשיג יותר ויותר, וזה הפירוש אם תשמעו מה ששמעת סופך לשמור מה שלא שמעת היינו מה שלא יכולת קודם לשמוע ולהשיג, אד"ק ז"ל, ולכן הקדים שמירה לשמיעה כי על ידי השמירה זוכים לשמוע מה שלא השיגו קודם. **(מהרי"ד מבעלזא)**

☆

בנים אתם לה' אלקיכם לא תתגודדו וגו', ויש לפרש המשך הפסוקים דהנה מנהג העולם דאם הרופה רואה כשבא אל החולה שיש עוד תקוה עליו הוא מונע ממנו כמה מאכלים המזיקים לו, אבל אם רואה בו שאבדה תקותו ח"ו, אז הוא אינו מונע ממנו שום דבר, והנה באמת כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, וגם במיתתם קרויים חיים, לכן אינם רשאים לאכול דברים המזיקין להם, אבל אומות העולם אין להם חלק לעולם הבא, ואף בחייהן קרויים מתים, לכן אין השם יתברך מונע מהם שום דבר, וזה שאמר בנים אתם לד' אלקיכם לכן לא תתגדדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת מפני שאף במיתתן קרויין חיים, כי עם קדוש אתם וקדוש הוא לשון פרוש ומובדל שאינכם כמו האומות ולכן לא תאכלו כל תועבה. **(אך פרי תבואה)**

א ריכטיגע
קויטל
מיט א ריכטיגע
ישועה
פאדערט א ריכטיגע
פדיון

ביומא דהילולא רבא פון רביהקוה"ט זצוקללה"ה ווען נשמתו הקדושה חופפת עלינו און ער שטייט על מקום מנוחתו צו אויפנעמען אלע וואס קלאמערן זיך אויף זיין טיר מכל קצווי תבל להפקד בדבר ישועה ורחמים.

האט איר די זכיה זיך צו מזכיר זיין בפרטיות מיט א ריכטיגע קויטל דורכן געבן אייער פדיון נפש פאר זיינע הייליגע מוסדות אין דורכדעם וועט איר זוכה זיין צו א ריכטיגע ישועה וימלא משאלותיכם במידה טובה ישועה ורחמים.

שבת בשבתו

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים, על פרשת השבוע ערוכים וסדורים

כל הברכות תלוין ביום השבת

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, נ"ל ע"ד הרמז דהנה היו"ם מרומז על ש"ק כדאיתא באוה"ח הק' על פסוק וידעת היו"ם עי"ש שכתב היום נקרא שבת כמ"ש כי שבת היו"ם לה', והנה שבת קודש נקרא בכ"ה כדאיתא בזוה"ק ברכתא דכולה שתא, ו'כל ב'רכאן ד'לעילא ו'תתא ב'יומא ש'ביעאה ת'ליין כמ"ש בשם הרב הקדוש מלאנצהוט זי"ע הר"ת כבו"ד שב"ת והנה שב"ת הוא בחינת תורה כדאיתא כל השומר שבת כהלכתו כאילו קיים כל התורה וכמו שהתורה זכה נעשית לו סם חיים לא זכה ח"ו להיפוך כן השבת זכה טועמיה חיים זכו, ואם לא שמחללו ח"ו נעשה לו ח"ו יומא דלווטין כמו יומא דחול כמ"ש כ"פ כמו שר"ת שב"ת יש בו כמה וכמה צירופים לטובה כדאיתא בספר סידורו של שבת, כן ח"ו אם לא זכה ח"ו יש בו צירוף ש'תני ב'בור ת'חתיות, ע"כ אמר ראה אני נותן לפניכם היו"ם ר"ל שבת קודש יש בו ב' בחינות ברכ"ה וקלל"ה כמ"ש. **(רביד הזהב)**

רק בשבת יכול האדם לקבל ברכת ה'

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וגו', היו"ם רמז לשבת קודש (עי' אוה"ח הק' ואתחנן בפ' וידעת היום וגו') דהנה ברכת השי"ת מצד עצמה היא אמנם תמידית ונצחית, אבל הנשמה שירדה לעוה"ז אינה מסוגלת לקבל ברכתו ית' בכל עת, לפי שהיא מוטבעת בגוף החומרי של האדם ובתאוותיו, רק בש"ק כשאדם מתעטר בנשמה יתירה אשר עדיין לא נתגשמה בתאוות הגוף, יכולה היא לקבל הברכה, וגם להמשיך אז הברכה לכל ימות השבוע שתהי' נצחית, וז"ש ראה זאת הברכה אשר אני נותן לפניכם בש"ק, אשר תשמעון, פי' שתמעו בתמידות ותישאר החקיקה לנצח. **(דברי שמואל)**

הקב"ה צוה על עונג שבת כדי שיהיה עבודת השבת בשמחה

ובשלת ואכלת במקום אשר יבחר ד' אלקיך בו ופנית בבוקר והלכת לאהליך, אפ"ל דהנה יש להבין הענין שבש"ק שבו ניתן תורה והוא יום קדוש ולא איברא אלא לגירסא, א"כ כן היה מצד השכל שלא יאכל ולא יתענג בו רק לעסוק בתורה ובעבודה, ואנו רואים שצוה השי"ת להתענג בו בכל מיניעונג, אלא שהוא להורות לנו שרצונו יתברך דייקא שנעבוד אותו מתוך עושר וכבוד וכל טוב כי הקב"ה חפץ חסד הוא לכן בשבת קודש שהוא יום קדוש ויום עבודה צוה להתענג שיהיה העבודה מתוך שמחה ולא ח"ו מתוך צער ויסורים ועצבות כי אסור להיות בצער בשבת, וזה פירוש הכתוב כאן ובשלת ואכלת במקום אשר יבחר ד' אלקיך ולכאורה לפי השכל בבוא האדם אל מקום קדוש כזה היה טוב יותר לעבוד שם רק עבודה רוחניות בתורה ותפלה ולא לאכול ולשתות שם, וזה ופנית בבוקר היינו שתפנה לחקור הדבר ולבקר ענין זה שצונו לאכול שם מן הזבחים ומן הפסחים, והלכת לאהליך השורש הוא אה"ל והוא ראשי תיבות לעשו"ת א"ת השב"ת, היינו שתלך ותביא ראיה מזה שצוה הקב"ה לעשות את השבת בתענוגים גשמיים להורות שחפץ הקב"ה שיעבדו אותו מתוך רוב טוב, כן הדבר הזה ג"כ שצוה הקב"ה לאכל שם מן הזבחים כדי להורות שבכל דרך ומקום של עבודה חפץ הקב"ה שיהיה מתוך עונג ושמחה. **(אמרי יהודה)**

כ"א יכול לשער עוה"ב שלו מקדושת השבת

כי תשמע בא' עריך אשר ד' אלקיך נותן לך, הענין עפמ"ש במ"א והיתה לו הש"ק שנקרא זאת לכם לחקת עולם שע"י תוכלו לחקוק ולשער עוה"ב ששבת א' מס' בג"ע ועפי"ז פירשנו מאמר פייט זמר של שבת ע"כ יתן האדם עונג וגם שמחה בהם למשחה היינו שכל אחד ואחד מישראל יוכל למדוד ולשער בעצמו חלקו בעוה"ב כפי ערך התענוג אשר לו בש"ק משחה לשון מדידה וזהו כי ש"ק הנ"לך תשמע ותבין בא' עריך ר"ל שהוא חלק מעוה"ב שלך ועוה"ב מכנין אנחנו אותו לעיר כמ"ש בעיר אלקינו הר קדשו, ואנו יכולין להבין ע"י חלק א' מעיר הלז אשר ה' אלקיך נותן לרלשבת שם ר"ל לשבת הגדול שם בעוה"ב וגם כי ש"ק תשמע ותבין ע"י אחת עריך מה שה' אלקיך נותן לך והבן. **(אמת ליעקב)**

גאולת ישראל תלוי בשמירת שבת

וירשתם אתה וישבתם בה, נ"ל בעז"ה דידוע דגאולת ישראל וישוב הארץ רק בזכות השבת, וזהו וישבת"ם אותיות יו"ם שב"ת, להורות וירשתם אותה וישבתם בה זה בזכות שמירת יום שבת, והבן. **(צמח דוד)**

ע"י שמירת שבת נעשים ישראל שותפין למקום

שמור א'ת חד'ש האבי'ב והוא ס"ת שבת, וי"ל דהנה אמרתי עה"פ מועדי ד' אשר תקראו אתם מקראי קודש וגו' ששת ימים תעשה מלאכה וגו' (ויקרא כ"ב) דהנה רש"י ז"ל כתב מה ענין שבת אצל מועדות וכו' וי"ל דהנה אחז"ל אשר תקראו אותם א"ת אתם אלא אתם אפי' שוגגין ואפי' מזידין (ר"ה כ"ה) ונמצא שהמועדים תלוים ביד השי"ת שצריך לעשותם בזמנם שצוה השי"ת וגם תלוים בהב"ד והם כמו שותפים בדבר שכ"א יש לו דעה בפני עצמו בדבר, והנה במה זכו ישראל לזה ע"י השבת שכל המשמר שבת כהלכתו הוא כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית וכמבואר באוה"ח ז"ל שלא נברא העולם רק לששה ימים ורק ע"י מצות השבת נבראת העולם מחדש, וא"כ יובן היטב מועדי ד' אשר תקראו את"ם וגם אלה הם מועדי שהם במועדם דוקא הוא ע"י ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת יהי' לכם וגו' והנה חז"ל למדו (ר"ה כ"א) משמור את חדש האביב שתראה שיהי' האביב בזמנו ולכך צריכין לעבר את השנה או החדשים לכן נרמז בס"ת תיבת שב"ת דהוא ע"י שמירת שבת ודו"ק. **(אך פרי תבואה)**

לעשות רצון צדיק

אחינו בני ישראל שיחיו

בהעלותכם להשתטח ביומא דהילולא

על ציון המצויינת קודש הקדשים

של מרן רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע

זכרו ואל תשכחו !!!

ליטול חלק בהחזקת כולל"נו הק' והמעטירה

כולל "עצי חיים"

ד'סאטמאר

לצדקת רבי מאיר בעל הנס

המתנוסס לשם לתפארת ולתהילה בבני ברק יצ"ו

ובצל כנפיה יחסיון קרוב למאה אברכים ת"ח ומופלגים בתורה ויראה

העמלים בתורה מתוך הדחק על טהרת הקודש

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל

רבש תמרים

פנינים יקרים, מבאר חפרוה שרים, רבותינו הקדושים עצי התמרים

נתון תתן לו ולא ירע לבבך כי בגלל הדבר הזה יברכך ה'. ויובן כי הנותן צדקה אל ידמה בעיניו שהוא נותן משלו, רק שהכל ענים כי ערום יצא כל אדם מבטן אמו, והקב"ה נותן צדקה לכל הברואים כאמרם ז"ל שכל העולם כולו נזין בצדקתו של הקב"ה, רק הקב"ה השפיע בשביל העני ומעורר לאדם שיתן ויעשה שליחותו ליתן לעניים, ואל ירא בעיניו כי אינו נותן משלו כלום רק שהוא השליח שהרי מקבל שכר שליחות, והנה בשעת שנותן השליח אין זה נתינה חדשה כי כבר נתון מאת המשלח רק שהשליח נותן לידי העני והמשלח נותן לו, וז"ש נתו"ן מה שהוא כבר נתון מהשי"ת בשביל העני, תתן לו דוקא ר"ל רק שאתה הנותן לידו כי אין אתה רק השליח, ע"כ ולא ירע לבבך בתתך לו ר"ל מה שאתה השליח, כי בגלל הדבר הזה יברכך וגו', והוא לך שכר השליחות. **(ישמח משה)**

☆

כי יהיה בך אביון מאחד אחיך באחד שעריך וגו' לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ידך מאחיך האביון כי פתוח תפתח וגו'. יש לפרש כי יש מי שמבקשים ממנו צדקה לעניים, ומענה בפיו שקרוביו עניים ועיניהם נשואות אליו, אבל אין זה מענה נכונה כי בשביל שנותן לקרוביו אינו נפטר מלתת גם לזולתם באם ידו משגת לתת לזה ולזה, וז"ש כי יהיה בך אביון מאחד אחיך היינו מקרוביך שעליך מוטל לפרנסם, וגם באחד שעריך בעריך שאינו קרוביך, ועל זה אומר לא תאמץ וגו' ולא תקפוץ את ידך לתת לעניים, מאחיך האביון כלומר מכח שאחיך אביון ואתה צריך ליתן לו, כי פתוח תפתוח את ידך ליתן לו, לאחרים ולקרוביך. **(ייטב לב)**

☆

שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה'א. וי"ל עפ"י הידוע דאף שאין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, אעפ"כ בכללות ישראל לא נמצא עולתה בהם, כי כאו"א נמצא בו דבר טוב ומדה טובה זה עוסק בתורה וזה עוסק בגמ"ח לא ראי זה כראי זה, הצד השווה שבהן כולן שוין לטובה, והנה מודעת זאת דבאם כאו"א מישראל יזכה להשלים א"ע מלא קומתו אזי נאמר עליי וראו כל העמים כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך מכל יחיד מישראל, אבל באם לא זכו איז צריכין להיות באגודה אחת ואז אין כל אומה ולשון יכולה לשלוט בהם, והנה בשלש רגלים באו בנ"י למדריגה גדולה שכאו"א היה לו בחי' קריאת שם ה' פני אל, כמ"ש בסה"ק עה"פ ולא יראו פני ריקם, וזש"ה שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך, וא"כ היו כולם באגודה אחת בלב אחד, וע"ז היה את פני ה'א, כלומר שכאו"א היה לו אור פני מלך חיים שהשם נקרא עליו. **(קדושת יו"ט)**

☆

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה. ולכאורה תיבת היום מיותר הוא, ונראה בהקדם דברי הגמי לא כעולם הזה העולם הבא, העוה"ז על בשורות טובות אומר ברוך הטוב והמטיב ועל בשורות רעות אומר ברוך דיין האמת, לעוה"ב כולו הטוב והמטיב, וביאר בצל"ח כי מפי עליון לא תצא הרעות והכל הוא לטובה אפי הפרעניות שבא על האדם אינו רק לזכך ולטהר נשמתו, אלא שבעוה"ז אינו בבין הדבר ונדמה בעיניו כאילו הוא רעה, כמו החולה שעושין לו תחבושת ויש לו יסורין, אבל לעוה"ב יבין הטוב האמיתי ואז יתן הודאה על מה שהתייסר בעוה"ז להטיבו, וזהו הכוונה בעוה"ז אומר על בשורות רעות ברוך דיין האמת שסובר זהו מצד מה"ד, אבל לעוה"ב כולו הטוב והמטיב שרואה למפרע שכולו היה מדה"ר והיה לו לברך על הכל הטוב והמטיב ע"כ, וז"ש ראה אנכי נותן לפניכם היו"ם ברכה וקללה, פי' היום בעוה"ז שיך שניהם ברכה וקללה כיון שהאדם אינו מבין הדבר לאשורו, אבל למחר לעוה"ה תראו שהכל היה לטובה ומפי עליון לא תצא הרעות. **(עצי חיים)**

☆

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה. ויתבאר על פי מ"ש אאמו"ר זללה"ה בקדושת יו"ט לבאר הגמי במסי שבת בנר חנוכה בש"א פותח והולך ובה"א מוסיף והולך, דהנה כל עבודתינו הוא להרחיב גבול הקדושה ולהשפיל כח הסטרא אחרא ולהכניעה, והא בהא תליא, כי אמלאה החרבה וכשזה קם זה נופל, ולזה בית שמאי שהם מסטרא דגבורה סברי פותח והולך, דהיינו לבער הקליפה וממילא יתרבה הקדושה, ובית הלל שהם מסטרא דחסד סברי מוסיף והולך להטיב מעשינו ולהרבות כח הקדושה וממילא יתמעט הטומאה ע"כ, והנה ידוע כי הלכתא כב"ה לגבי ב"ש, וא"כ העיקר להמשך הברכה לישראל היינו להגביר כח הקדושה, והקללה ממילא יחול על ראש שוניאנו ע"ז, ויתמעט כחם, וזהו כוונת הכתוב ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, ברכה רומז על העלת כח הקדושה, וקללה רומז על הכנעת כח הטומאה, ומדי עסקם בתורה ומצוות מתעלה ומתרומם כח הקדושה ונכנע כח הטומאה כי כשזה קם זה נופל, וע"כ הקדים קודם הברכה כי צריך להקדים הברכה והקללה מאליו יחול על הסטרא אחרא. **(דברי יואל)**

מרכז
המוסדות
דרבינו יואל
מסאטמאר
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
קרית יואל - בני ברק

מוסדות
יטב לב
דרבינו יואל
מסאטמאר
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
פעיה"ק ירושלים ת"ו

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות,
שלוחה ברכתינו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים זכו בזכות של כיתה
שע"י מוסדותינו הק', ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאינו
ע"ד המסורה לנו מרבותה"ק על טהרת הקודש

פרשת עקב

מו"ה יואל שטערן הי"ו
המלמד: הר"ר אהרן ווייסהויז שליט"א

הרב לוי יצחק סופר שליט"א
המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

מו"ה אברהם שמואל שוואַרטץ הי"ו
המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

מו"ה אברהם יצחק מארקאוויטש נ"י
המלמד: הר"ר יואל גרינוואלד שליט"א

מו"ה וואלף ראזענבערג נ"י
המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א

מו"ה אליעזר גרינוואלד הי"ו
המלמד: הר"ר יעקב מיכאל הייליברוין שליט"א

מו"ה אברהם יצחק לאנדא הי"ו
המלמד: הר"ר יואל כף שליט"א

מו"ה שלמה יוסף באש הי"ו
המלמד: הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

מו"ה חיים יודא גאלדשטיין הי"ו
המלמד: הר"ר הערשל גראס שליט"א

מו"ה יונה ראטה הי"ו
המלמד: הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

מו"ה יואל וויסמאן הי"ו
המלמד: הר"ר מרדכי מנחם שוואַרטץ שליט"א

מו"ה מנלי שעהר הי"ו
המלמד: הר"ר יואל ווינבערגער שליט"א

מו"ה יצחק גוטמאן הי"ו
המלמד: הר"ר נפתלי יעקב פאלאטשעק שליט"א

מו"ה ישכר בער קאהן נ"י
המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

מו"ה יצחק יודא פארגעס הי"ו
המלמד: הר"ר יוסף מאיר שוואַרטץ שליט"א

מו"ה יואל משה יאקאבאוויטש נ"י
המלמד: הר"ר שאול יחזקאל שוואַרטץ שליט"א

מו"ה יואל קאהן נ"י
המלמד: הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א

מו"ה יצחק פריעדמאן הי"ו
המלמד: הר"ר צבי יודא ווייס שליט"א

מו"ה חיים אלעזר ווערצבערגער הי"ו
המלמד: הר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א

מו"ה יואל קאהן הי"ו
המלמד: הר"ר יואל יאקאב שליט"א

מו"ה אליעזר טעללער הי"ו
המלמד: הר"ר יוסף צבי מארקאוויטש שליט"א

מו"ה ברוך יודא דרעזנער הי"ו
המלמד: הר"ר יואל בינדער שליט"א

מו"ה אהרן זאב שפיטצער הי"ו
המלמד: הר"ר משה מנחם הערשקאוויטש שליט"א

מו"ה אברהם יעקב מערמעלשטיין הי"ו
המלמד: הר"ר ישראל יאקאב שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם
לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, ובמה היתה הגדה היום, אמרו לו
בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים
ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאיהן". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד
שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

בשפתי צדיקים

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

ראה אנוכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה

פע"א נסע הרה"ק מהר"י מווארקא זי"ע עם הרה"ק ר' אברהם משה מפרשיסחא זי"ע, אל צדיק נסתר אחד אשר היה דר בכפר, והיה אז פר' ראה פתח הרה"ק מווארקא ואמר תורה וזה לשונו הק': הנה דרך העולם הוא שכאשר הילד אין רוצה לילך החדרה, אזי נותנים לו איזה דבר כדי שירצה לילך, וכשבא להחדר ואין רוצה לשים מוחו למלמדו, אזי המלמד שלו מראה לו רצועה של עור לאמר לו: אם לא תשמע ותאזין לדברי, אכה אותך ברצועה שבידי, ובאם הזקין הילד יותר, אזי הוא מבין שטובתו שישים מוחו ללימוד, ואין צריך עוד המלמד להפחידו ברצועה של עור, וזהו שאמר הכתוב, "ראה" - ראה והתבייש בעצמך, "אנוכי נותן לפניכם היום" כשכבר אתם באים בימים, שראוי להיות לכם דעת שטובתכם הוא, "אשר תשמעו אל מצות ה' אלוקיכם", ואעפ"כ אין אתם רוצים לשמור את מצוותיו עד אשר הנני מוכרח ליתן לפניכם "ברכה וקללה" כדי להפחידכם. והרה"ק ר' אברהם משה מפרשיסחא אמר לפרש הפסוק באופן אחר "ראה אנוכי" שאני בעצמי "נותן לפניכם היום ברכה וקללה" להוציא מלב האפיקורסים שאמרו "מי שפועל טוב אינו פועל רע" אלא שניהם הוא מהקב"ה. וענה הצדיק נסתר הנ"ל: אני אומר לכם תורה של כפרי "ראה אנוכי" שכל אחד יסתכל על עצמו, כי כל כוונתם בנסיעתם לכפר, ותורתם שאמרו היה כדי לחקור עליו ולהיוודע ממנו, והרגיש הנסתר הנ"ל ברוח קדשו, ואמר כי כל אחד יעיין על עצמו כי לא רצה להתגלות.

ראה אנוכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה

פ"א באו לפני הרה"ק מטשערקאס זי"ע וסיפרו לו שהתפשט מגיפה בעיר אחת הסמוכה לקיוב, והרבה מאחב"י ניגפים, והפצירו בו לעורר רחמי שמים, מיד קם ונסע לשם ואמר שיתאספו כל הקהל ברחוב העיר, אנשים נשים וטף, וישא מדברותיו לפניהם בהתעוררות גדולה, ולבסוף פרש כפיו אל העדה וקרא בפסוק מפ' ראה, ואמר בזה"ל: "ראה אנכי" ראו אותי, הסתכלו בקלסתר פנים שלי, "אנכי נותן לפניכם היום ברכה", כי ברך אברכם שכל הרואה אותי היום הוא מובטח לו שישלים שנתו, ותיכף נמתקו הדינים מעל יהודי המקום והמגיפה נעצרה.

ראה אנוכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה

פע"א בחג השבועות נענה הרה"ק ר' מאיר מפרעמישלאן זי"א ואמר: היום באתי על כוונת הרה"ק ר' מרדכי מקרעמיניץ, וסיפר שפעם אחת נסע בעגלה אחת עם הרה"ק הנ"ל בימי החורף והגענו אל מקום מדרון משופע מאוד כידוע בימי החורף, ודמיתי שברגע זה יהפך הגלגל, וח"ו היינו כולנו מסוכנים אם היה מתהפך שמה הגלגל, ואני הייתי אז רך בשנים ועמדתי בזריזות לדלג מן העגלה, ואחזני הרה"ק מקרעמיניץ בידו ואמר לי: שב, שב, לא יהיה כלום, וכן היה שעברנו שמה בשלום, ואח"כ באנו אל מקום אחר אשר לא היה כל כך משופע ומדרון, ולא עלה בדעתי כלל שיתהפך שם העגלה, ויאשתי עצמי מלדלג שמה, והנה פתאום נתהפך העגלה ונפלנו כולנו על השלג, והתחיל הרה"ק מקרעמיניץ לצחק, ואמר לי: ראית, ולא הבנתי כוונתו מה שאמר לי אז - ראית, עד היום חג השבועות בבוקר קודם התפילה באתי על כוונתו, שלמד אותי דרך בעבודת השי"ת שבאם האיש הישראלי דואג תמיד ומתיירא שלא יפול ח"ו ברשת היצר, אז השי"ת עוזר לו שלא יפול, אבל מי שסובר בדעתו שהולך בדרך הישר, ואינו מעלה על ליבו כלל לירא מרשת היצר, זה האיש ח"ו נופל בפתע פתאום לבאר שחת, ודבר זה יש לרמז בפסוק: ראה אנוכי נותן לפניכם "היום" ברכה וקללה, את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה' אלוקיכם אשר אנוכי מצוה אתכם "היום" - היום דייקא, כאילו היום ניתנה התורה והמצוות והם חדשים, ועיקר הנתינה אשר אנוכי נותן לפניכם היום הוא על דרך זה, דכשהאדם הולך בדרך חדש הוא נזהר ומתיירא שלא יתעה מדרך המלך, והקללה אם לא תשמעו אל מצוות ה' אלוקיכם וסרתם מן הדרך אשר אנוכי מצוה אתכם "היום", היינו שלא יהיה אצלכם בבחינת "חדשים לבקרים", ונמצא עי"ז יהיה לכם כמו דרך הכבושה מכבר ולא תיהיו נזהרים אז וסרתם מן הדרך כי ח"ו יתהפך ויפול ח"ו לעמקי דתהומא רבה. (שפת אמת)

בנים אתם לה' אלוקיכם

דרכו בקודש של הרה"ק ר' חנוך העניך מאלעסק זי"ע היתה שלא לעשות שום הוספות בקריאת התורה קודם שישי, והוא בעצמו עלה שישי, ואחר עלייתו לתורה אם היה צורך בהוספות הוסיף, בשבת פר' ראה שנת תרמ"ד ציוה לעשות הוספות מתחילת הפרשה, באופן שהעליה של שישי יתחיל בפסוק "בנים אתם לה' אלוקיכם" והוא עלה לשישי, התפלאו המתפללים על השינוי, ולא ידעו טעמו של דבר, אמנם באותו שבוע בערש"ק פר' שופטים כשנפטר הצדיק, וראו שבאור החיים הק' על הפסוק "בנים אתם לה' אלוקיכם" כתוב בזה"ל: צל"ד מה טעם סמך מאמר בנים אתם למאמר לא תתגודדו, ונראה שנתכוין לומר שבמיתת איש אין אבידה למת אלא הרי הוא דומה לבן שאביו שלח אותו לסחורה לעיר אחרת, ולימים שלח האב אחרי בנו, ואין העדרו של הבן אלא מן המקום שהלך משם, אבל עכ"פ ישנו, ואדרבה טוב לו לבן שחזר אצל אביו שהוא מקור החיים, ועל זה אין לנו להתגודד ולשום קרחה. (שיחות קודש)

מרכז
המוסדות
דרבינו יואל
מסאטמאר
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
קרית יואל - בני ברק

מוסדות
יטב לב
דרבינו יואל
מסאטמאר
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
פעיה"ק ירושלים ת"ו

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות,
שלוחה ברכתינו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים זכו בזכות של כיתה
שע"י מוסדותינו הק', ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאינו
ע"ד המסורה לנו מרבותה"ק על טהרת הקודש

פרשת ראה

הרב ליפא טייטלבוים שליט"א
המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

מו"ה ליפא גאטליעב נ"י
המלמד: הר"ר אהרן ווייסהויז שליט"א

מו"ה יוסף דוד לעווי הי"ו
המלמד: הר"ר הערשל גראס שליט"א

הר"ר וואלף דוד ווערצבערגער שליט"א
המלמד: הר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א

מו"ה אברהם יונה שפיטצער הי"ו
המלמד: הר"ר יואל גרינוואלד שליט"א

מו"ה ישראל איצקאוויטש הי"ו
המלמד: הר"ר יואל ווינבערגער שליט"א

מו"ה שאול יחזקאל ווערצבערגער נ"י
המלמד: הר"ר יואל כף שליט"א

מו"ה יודא לייב פרענקל נ"י
המלמד: הר"ר יוסף מאיר שוואַרטץ שליט"א

מו"ה יואל שטיין הי"ו
המלמד: הר"ר יעקב מיכאל היילברוין שליט"א

מו"ה לוי יצחק גאלדבערגער נ"י
המלמד: הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א

הר"ר בערל גלאנץ שליט"א
המלמד: הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

מו"ה שמעון ישראל קארנבלי הי"ו
המלמד: הר"ר מרדכי מנחם שוואַרטץ שליט"א

כמר יצחק ישעי' כץ נ"י
המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

מו"ה יקותיאל הערש לעווי הי"ו
המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

מו"ה יונתן בנימין וויינגארטען הי"ו
המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א

מו"ה חיים קארנבלי הי"ו
הר"ר נפתלי יעקב פאלאטשעק שליט"א

מו"ה חיים אלי' ראטה הי"ו
הר"ר שאול יחזקאל שוואַרטץ שליט"א

מו"ה אהרן יצחק לאנדא הי"ו
הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

מו"ה משה אהרן פריעדמאן הי"ו
הר"ר חיים הירש שליט"א

מו"ה נחמן קליין הי"ו
הר"ר צבי יודא וויים שליט"א

מו"ה בצלאל בנימין פרידריך הי"ו
הר"ר יואל בינדער שליט"א

מו"ה יצחק הערש וויינגארטען הי"ו
הר"ר יואל יאקאב שליט"א

מו"ה יואל בערנאטה הי"ו
הר"ר יוסף צבי מארקאוויטש שליט"א

מו"ה ליפא ניישטאדט הי"ו
הר"ר ישראל יאקאב שליט"א

כמר חיים אלעזר קויפמאן נ"י
הר"ר משה מנחם הערשקאוויטש שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם
לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, ובמה היתה הגדה היום, אמרו לו
בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים
ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאיהן". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד
שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

פרפראות לחכמה

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים, בפתור ופרח משוקדים

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה: י"ל ע"פ שכתבו המפר' שאם הקב"ה בעצמו גוזר גזירה או ע"י מלאך יכול לחזור בו אבל אם גוזר ע"י ב"ו אינו יכול לחזור בו שמא יאמרו נביא שקר הוא, וזש"ה "ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה" אני בעצמי נותן ולא ע"י בשר ודם ואני יכול לחזור בו ע"כ אני מזהיר אתכם "את הברכה אשר תשמעו וגו' והקללה אם לא תשמעו".

(דרוש שמואל)

☆

ואבדתם את שמם לא תעשון כן לה' אלקיכם וגו' כי אם אל המקום אשר יבחר ה': רש"י: אזהרה למוחק השם, לפי"ז י"ל הסמיכות "לא תעשון כן לה' אלקיכם" למחוק את השם אבל יש לך מקום שמותר למחוק את השם והוא "כי אם אל המקום אשר יבחר" מחיקות השם במגילת סוטה שלא היה נוהג אלא במקדש.

(נחל קדומים)

☆

ועברתם את הירדן וישבתם בארץ וגו' והניח לכם מכל אויביכם מסביב וישבתם בטח: קשה כיון שהניח מכל אויביכם פשיטא שתשבו בטח, י"ל הנה אע"פ שיש שלום בין ישראל לאומה"ע אבל לפעמים יכול להיות שאין שלום בישראל בין אדם לחבירו ושונאים זה את זה, ואמרו (נדרים כ"ב.) מכדי כתיב ונתן ה' לך שם לב רגז בבל כתיב ולא בא"י, וז"ש "ועברתם את הירדן" ולא יהיה לכם לב רגז "והניח לכם מכל אויביכם מסביב" האומות וגם "וישבתם בטח" יהיה שלום בין אחד לחבירו.

(תפארת יונתן)

☆

עשר תעשר: מדרש פליאה: עשר תעשר הה"ד "אם השמאל ואימינה ואם הימין ואשמאילה", בא לרמז על מה שאמרו (שבת קי"ט.) עשר בשביל שתתעשר, וזה פרוש המדרש אם "השמאל" אם תתן מעשרות בכדי לקיים ציווי ה' "עשר" הנכתב באות ש עם הנקוד בצד שמאל אז תזכה "ואימינה" הוא מתעשר כאילו היה נכתב עם הנקוד בצד ימין אבל אם "הימין" אם לא תתן מעשר כיון שתרצה להיות עשיר הנכתב עם הנקוד בצד ימין אז "ואשמאילה" יתקיים בך הפס' "תעשר" הנכתב עם הנקוד בצד שמאל ושדך לא תתן רק עשירית הפירות ממה שיכולה להוציא.

(אוהב ישראל)

☆

כי פתוח תפתח את ידך וגו' די מחסרו אשר יחסר לו: יש כאן רמז נכון והיא אם תקח מתיבת "עשיר" היינו ע"ן שי"ן יו"ד ר"ש האותיות האמצעיות יהיה מנינם ל"ו ואם תקח מתיבת "עני" היינו ע"ן נו"ן יו"ד האותיות האמצעיות יהיה מנינם כ"ב נמצא העשיר מוסיף על העני כמנין י"ד וז"ש "פתוח תפתח את יד"ך" הי"ד היתירים "והעבט תעביטנו ד"י מחסורו אשר יחסרו" ממנין "ל"י" של העשיר.

(שערי רחמים)

ורעה עינך באחיך האביון ולא תתן לו וקרא עליך אל ה' והיה בך חטא: י"ל אם יבקשו ממך צדקה בשביל עני ולא תרצה ליתן לו בטענה שיש לך אח שהוא אביון ומצוה בקרובים יותר מרחוקים ע"ז אמר הכת' "ורעה עינך" שיש לך עין רעה ולא תרצה ליתן צדקה בטענה "באחיך האביון" שיש לך אח שהוא אביון אבל "ולא תתן לו" גם לאחיך אין אתה נותן צדקה ע"כ "וקרא עליך" אחיך "אל ה'" על זה שאתה מבזה אותו בחנם "והיה בך חטא".

(לחמי תודה)

☆

נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך: איתא (בבא בתרא ט':) אמר רבי יצחק כל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות והמפייסו בדברים מתברך בי"א ברכות, נמצא הנותן צדקה לעני וגם מפייסו מתברך בי"ז ברכות, וז"ש הכת' "נתון תתן לו" נתינת הצדקה וגם "ולא ירע לבבך בתתך לו" תפייסו בדברים אז "בגלל הדבר" בגלל הנתינה והפיוס "הזה יברכך ה' אלקיך" יתן לך ה' ברכות כמנין "הזה" שהם י"ז.

(הגר"א)

☆

על כן אנכי מצוך לאמר פתוח תפתח את ידך: קשה תיבת "לאמר" אין לו מקום כאן שלא היה כאן דבור, י"ל ע"פ מה דאיתא (ב"ב ט:) גדול המעשה יותר מן העושה, וז"ש "על כן אנכי מצוך לאמר" שתאמר לאחרים "פתוח תפתח את ידך" שגם הם יפתחו ידיהם לתת צדקה לעניים.

(שער בת רבים)

☆

איש כמתנת ידו כברכת ה' אלקיך אשר נתן לך: י"ל איתא (ברכות ל"ה:) רבי לוי רמי כתיב לה' הארץ ומלואה וכתיב השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם לא קשיא כאן קדם ברכה כאן לאחר ברכה, וז"ש הכת' "איש כמתנת ידו" אימתי הוא מתנת ידו של האדם "כברכת ה' אלקיך" שברכת את ה' ואז "אשר נתן לך" ניתן לך לרשותך ואז היא נקראת מתנת ידו של האדם.

(חת"ס)

☆

כי לא יחדל אביון מקרב הארץ על כן אנכי מצוך לאמר פתח תפתח את ידך: רש"י: לאמר – עצה לטובתך אני משיאך, קשה מה היא העצה ואיך היא לטובתך, י"ל התורה אומרת "כי לא יחדל אביון מקרב הארץ" א"כ אם לא תתנו צדקה יגוועו העניים ברעב ומחלות ותצטרכו למלאות את מקומם בכדי לקיים הכת' לא יחדל אביון מקרב הארץ הרי לטובתך הוא שהעניים של עכשיו יהיו בחיים ובריאות.

(עיטורי תורה)

ודרשת וחקרת

עניים נפלאים, בסוגיות ובפלפולים, שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים

בדיני וגדרי הענקה

הענק תעניק לו מצאנך ומגרנך ומיקבך (ראה י"ד ט"ו)

הנה בפסוק הנזכר נצטווה האדון להעניק לעבדו בשעה שיוצא לחירות, מכל טוב שיש לו בביתו, והוא גמ' ערוכה בקידושין (סח:) וכל הדרשות שדרשו לרבות ולמעט במצוה זו, עכ"פ הוא כמלוה הכתובה בתורה.

הקצוה"ח (סי' לג סק"ח) הק' אליבא דרב ושמואל דסברי בפרק גט פשוט (קעה:) דשעבודא לאו דאורייתא, ומשמע התם דאפי' במלוה הכתובה בתורה סברי דשעבודא לאו דאורייתא וכמ"ש הש"ך, והקשה לפי"ז הא דתניא בקידושין (שם) ואלו מעניקין להם היצאים בשנים וביובל ובמיתת האדון ואמה העבריה בסימנין וכו', ולכאורה האיך שייך הענקה במיתת האדון הרי אינו גובה מן היורשין אפי' כתובה בתורה,

ואפשר דהך הענקה במיתת האדון אינו חוב אביהם אלא חוב עצמם, ומנכסי עצמן צריך ליתן הענקה אפי' אם לא הניח להן אביהן נכסים, דהוי כאילו קנו יורשין עבד והוציאו אותו לחירות, ואע"ג דלא קנו אותו מעולם דהא נפיק על ידי מיתת האדו, מ"מ הקנין והחירות באין כאחד, אבל מסיים דהסברא לא מכרעת הכי, וצ"ע.

☆

והקהילת יעקב (קידושין סי' כג) הקשה על דברי הקצות למה העמיד קושייתו דייקא ארב ושמואל דסברי שעבודא לאו דאורייתא,דהרי קושייתו יש להקשות אכולי עלמא אפי' אי נימא דשעבודא דאורייתא, מ"מ הרי הוא דייקא על חוב שנתחייב אביהן בעודו בחיים ונשתעבדו נכסיו, אבל חיוב הענקה פשוט הוא שאינו חל החיוב אלא בשעת יציאה דהיינו בשעת מיתת האדון דהא עד עכשיו לא היה מחוייב בהענקה, וכן כתב להדיא בשיטה לא נודע למי בקידושין (סח:) ד"ה בורח וגו' דאין אומרים גבי בורח תצא עבודה בהענקה "דלא מחייב ליה הענקה כלל עד דמשלים בהדיה" ע"ש.

וכיון שכן את"ל שהענקה אינו חיובא דיורשין עצמן אלא מדין שעבוד שנשתעבדו נכסי אביהן, תמוה הוא האיך נשתעבדו נכסי אביהן אהענקה שלא נתחייב בה עדיין כלל בעודו מחיים, ורוצה לבאר סברת הקצות הא דלא הקשה אליבא דכו"ע עפי"ד הריטב"א (הו"ד בקצוה סי' שמ) דאפי' למ"ד דמשעת משיכה נתחייב השואל באונסין מ"מ אינו אלא שעבוד נכסים ולא שעבוד הגוף, דחיוב הגוף הוא דייקא משעת אונסין,עכ"ד, עכ"פ חזינן מדבריו דיתכן שיחול חיוב ושעבוד על הנכסים עכשיו על דבר שיתחייב אח"כ מאחר שסיבת החיוב של שעת אונסין הוא מכח חלות דין שואל שחל עכשיו, וא"כ ה"ה י"ל דה"נ בהענקהדאע"פ דחיוב הענקה חל אח"כ בשעת יציאה מ"מ מאחר שסיבת החיוב הוא העבדות, שפיר י"ל שחל מעכשיו שעבוד נכסים על דין הענקה שיחול אח"כ.

וכעין סברת הקה"י הנ"ל ביארו האחרונים ביתר ביאור עפי"ד הנמוקי יוסף בב"ק (כג.) דהזורק חץ וקרע שיראין לאחר מיתתו גובין מן היורשין, ומשום דמעשה המחייב על השיראין הוא הזריקה ,

וביאור הדבר הוא, דשעבוד נכסים נהיה ע"י המעשה המחייב ולא ע"י החוב, ולכך אף דהחוב לא חל עליו כיון שבשעת קריעת השיראין כבר שבק חיים, מ"מ איכא שעבוד נכסים, כיון דדין שעבוד נכסים הוא מחמת הדין ערבות דנכסוהי דבר נש אינון ערבין ליה, והערבות הוא על מעשה המחייב, וממילא כשזרק חץ מיד חל דין ערבות שהנכסים ערבים על מעשה הזריקה לחיובים שיצאו אח"כ מזה, ולהכי אף שקריעת השיראין היה לאחר מיתה מ"מ הנכסים היו כבר ערבים מחיים, וקנין השעבוד באמת יחול רק אצל היורשים מצד הערבות שחלה מחיים, ולפי"ז ה"ה הכא בהענקה נראה דהמחייב אינו היציאה דנימא שהמחייב הוא רק אחר מיתה, אלא המחייב הוא העבדות שהוא עד רגע היציאה וכדכתיב בקרא כי משנה שכר שכיר עבדך, דהעבדות הוא המחייבת הענקה לכשיצא, ולהכי אף שחלות החיוב באמת לא יחול אלא לאחר מיתה, מ"מ הערבות של הנכסים כבר חל עם המיתה, ועי"ז חל השעבוד עליהם לאחר מיתה

ובאמת יש נידון במנחת חינוך (מצוה תפב) אי מצות הענקה הוי מצוה גרידא או הוי שעבוד נכסים, והמנ"ח מחדש דאפי' אי נימא דהענקה הוי רק מצוה ולא שעבוד נכסים, מ"מ בי"ד יורדין לנכסיו,

כמו שמבואר בראשונים דגם למ"ד שעבודא לאו דאורייתא מ"מ יורדין לנכסי הלווה דמבואר בכתובות (פו.) דלמ"ד פריעת בע"ח מצוהאי אמר לא ניחא לי לעיבד מצוה, מ"מ מכין אותו עד שתצא נפשו מדין כפיה על המצות, ומהאי טעמא יורדין לנכסיו דעד שאתה כופיהו בגופו כופיהו בממונו, וה"נ גבי הענקה אפי' אי לא הוי חוב ממון וליכא שעבוד נכסים, מ"מ מדין כפיה על המצות ירדו בי"ד לנכסיו, ע"ש בדבריו.

אמנם ידוע יסודו של הגר"ש שקאפ על קו' הקצות (סי' לט סוסק"ח) שהקשה אמאי גבי רבית קצוצה אין בי"ד יורדין לנכסיו, ואמאי לא ירדו לנכסיו מדין כפיה על המצות מהאי סברא שכתבו הראשונים שעד שאתה כופיהו בגופו כופיהו בממונו, ותי' ע"ז הגרש"ש דמצד דין כפיה על המצות לחוד אין הבע"ח יכול לזכות בנכסי הלווה בעל כרחך, וכדי שיוכל לזכות בנכסים צריך שיהיה חוב ממון, שאז יש לו זכות על הבעלים שבעלותו לא תעכב עליו מלזכות בממונו, ולהכי דווקא בפריעת חוב כתבו הראשונים שאפי' למ"ד שעבודא לאו דאורייתא מ"מ יכול בי"ד לכופו ע"ז ולירד לנכסיו כיון שיש לבע"ח זכות ממון על הבעלים, ועי"ז הוא זוכה בנכסים. והא דפריך בגמ' שם כי אמר לא ניחא לי דאיעבד מצוה מאי, היינו מצד איזה דין יש לבי"ד כח להתערב בענין, דבשלמא אי שעבודא דאורייתא הרי יש לבע"ח זכות בנכסי הלוה, וכשאינו רוצה לפרוע הוא מעכב בידו את שעבודו, ובי"ד יכולים ללהכותו על שהוא מעכב את שעבודו, אבל אי שעבודא דאורייתא ואיכא רק מצוה דפריעת חוב מאיזה דין יכולין בי"ד להכותו, וע"ז מתרץ בגמ' מדין כפיה על המצות, וחידשו הראשונים דא"צ דוקא להכותו אלא עד שאתה כופיהו בגופו כופיהו בממונו ויכולין לרדת לנכסיו, אבל בזה עדיין לא זוכה בנכסים, ורק מצד החוב ממון שיש לו על הלווה יכול הוא לזכות בנכסים, ומהאי טעמא בחזרת ריבית קצוצה דהוי מצוה גרידא אין בי"ד יורדין לנכסיו דאיך יזכה בנכסים, ובי"ד יכולים רק להכותו מדין כפיה עד שיאמר רוצה אני ויתן נכסיו מרצונו, ולפי"ז ה"ה גבי הענקה אי הוי מצוה גרידא לא ירדו בי"ד לנכסיו מדין כפיה, והוא לכאורה נסתר עפי"ד המנ"ח.

אמנם במקנה קידושין (טז:) בד"ה ר"ש וכו' כתב דמה שגובין מן היורשין הוא רק מדין שעבוד נכסים ולא משום שהחיוב עליהם.

☆

ועצם תירוצו דהוי כאילו היורשין ירשו עבד ויצא מרשותם דבבת אחת חלו הירושה והיציאה, והקה"י (סס) מבאר באופן אחר עפמש"כ הרמב"ם (נפ"ג מעבדים ה"ג) מצוה לומר לו צא בשעת יציאה, ואע"פ שלא אמר לו הוא יוצא, ע"ש, וכן הוא במכילתא (משפטים) בשם רשב"י ובשביעית יצא וכו' מלמד שמצוה לומר לו צא וגו'.

והנה מצוה זו לומר לו צא בפשוטו הוא על אדם זה שלולי דין יציאה היה הוא מחזיק בו ועליו צוותה שיאשר ויקיים יציאתו וישלחנו ושיוצא בשש שלולי דין שש היה האדון מחזיק בו המצוה הוא על האדון לשלחו, ושיוצא במיתת האדון שאלולי דין יציאה דמיתת האדון היה מחזיקים בו היורשים לעבד, אז המצוה חלה עליהן לומר לו צא ולאשר יציאתו וחירותו, ולפי"ז י"ל שמצות הענקה אינו בדוקא על מי שעבד אצלו אלא המצוה להעניק הוא על זה שמצווה לשלחו שהרי כתיב כן וכי תשלחנו לא תשלחנו ריקם, וא"כ שפיר חייבין היורשין בהענקה אפי' אם לא נאמר דהוי כאילו ירשו ויצא מרשותן, ולפי"ז יוסר דחיקת הקצות שסברתו אינו מתקבל על הלב כמו שהוא מעיד עליה.

☆

ויש מהאחרונים שמבארין דברי הקצות בתירוצו (עיין בלוית חן על הקצות) עפי"ד הגרי"ז (בחדושי הגר"ח קידושין ט"ז) דמה דאין עבד עברי עובד היורשים, אין זה משום דאין לאדון כח מצד דיני ממונות להוריש העבד ליורשין, אלא שהוא מזכותי העבד שאינו חייב לעבוד רק לאדון ולא לאחר, ובכהאי גוונא שאינו מגרע זכותו שפיר הוי בעלים עליו, ולכן יכול להנחיל הנחלה דריב"ב, ומביא ראיה ליסודו ממש"כ הרמב"ם בפ"ד ה"י דאין האדון יכול למכור אמה העבריה ולא ליתנה לאדם אחר בין רחוק ובין קרוב ע"ש, ואי נימא שהוא חסרון בבעלותו לגבי מכירה, מה הוצרך להשמיענו דבין רחוק ובין קרוב, ועכ"ח דוודאי אין חסרון בבעלותו, והא דאינו יכול למכרו הוא דין בהלכות עבד דאינו מחוייב לעבוד לאחר וזה גורם להפקיע ולבטל המכירה, כן מתאמרא משמיה דהגרי"ז, ולפי"ז י"ל דלענין להוציאו לחירות שזה אינו מגרע זכותי העבד הוי שפיר בעלים עליו.

בניני התורה

בנינים וחידושים בגמרא מס' פסחים
הנלמד במסגרת חבורת "יסודי התורה"

נערך ע"י א' המגי"ש שליט"א

ביאור מחלוקת המלך והמלכה:
איזה בשר משובח יותר, בשר 'גדי' או בשר 'טלה'

בגמרא (דף נז.) **"תנו רבנן ארבע צווחות צווחה העזרה... ועוד צווחה צא מיכן ישששכר איש כפר ברקאי שמכבד את עצמו ומחלל קדשי שמים, דהוה כריך ידיה בשיראי ועביד עבודה** [שהיה כורך את ידיו במשי ועובד עבודת הקרבנות, הוא עשה כן כדי לכבד את עצמו, כדי שלא יתלכלכו ידיו מבשר ומדם הקרבנות, וחציצה בין ידי הכהן לכלי השרת פוסלת את העבודה, ועוד שבזיון הוא לקדשים מה שאינו רוצה לגעת בהם בידו].
ובהמשך הגמרא שואלת הגמרא **"מאי סלקא ביה בישששכר איש כפר ברקאי** [מה עלה בסופו איזה עונש גמלו לו מן השמים על מעשיו].
[משיבה הגמרא] **אמרי מלכא ומלכתא הוו יתבי** [המלך והמלכה ישבו ודנו] **מלכא אמר 'גדיא יאי'** [המלך טען בשר הגדי יותר משובח לאכילה מבשר הכבש], **ומלכתא אמרה 'אימרא יאי'** [לעומת זאת אמרה המלכה בשר הכבש משובח יותר], **אמרו** [המלך והמלכה] **מאן מוכח** [מי יוכיח מי מאתנו צודק, נשאל את] **כהן הגדול דקא מסיק קרבנות כל יומא** [שהרי הוא מעלה קרבנות משני המינים כל יום, כך שהוא בודאי יודע איזה מהם משובח יותר, קראו לישששכר שהיה הכהן הגדול], **אתא איהו** [כאשר הוא בא לפני המלך] **אחוי בידיה** [הראה בידו תנועת צחוק כמבטל את דברי המלך ואמר] **אי גדיא יאי יסק לתמידא** [אם אכן הגדי טוב יותר שיעלה לקרבן תמיד], **אמר מלכא הואיל ולא הוה ליה אימתא דמלכותא** [מכיון שלא היה לו אימת המלכות] **ניפסקו לימיניה** [יקטעו את ידו הימנית, מה עשה ישששכר] **יהב שוחד ופסקו לשמאליה** [נתן שוחד לעבד המלך וקטעו את ידו השמאלית במקום הימנית] **שמע מלכא ופסק לימינה** [שמע המלך על כך וקטע גם את ידו הימנית]... ובהמשך הגמרא מבואר שישששכר לא היה צודק שאין הבדל בין כבש לגדי ושניהם שקולים הם".

[א]

הנה כל הלומד גמרא זו ישתומם טובא.
א. מה היה הויכוח של המלך והמלכה, איזה בשר משובח יותר, הרי כל אחד אוהב מאכל אחר, וגם מה הנפ"מ בזה.
ב. למה שאלו את הכהן גדול איזה בשר משובח יותר, שאלה זו שואלין לנחתום אומן.
ג. למה חמת המלך בערה בו, כשאמר הכה"ג שבשר טלה משובח יותר,
ד. למה היה העונש לחתוך יד 'ימין' דווקא, ולמה לא נח דעתיה כשחתכו יד שמאל.
ה. למה נטלו חכמים חלק בויכוח זו, שאמרו שישששכר לא היה צודק, דשניהם שקולים הם.
ונשנו בזה בספה"ק בכמה אנפי"ן, שבוודאי אין המחלוקת כפשוטו, והוא בבחינת שיחת חולין שצריכה לימוד.

[ב]

<u>הויכוח היה אם הכל תלוי במזל או בגזירת ה'</u>
בספר חקל יצחק (פרשת עקב) בשם ספר וויכוחא רבה להגה"ק משפטיווקא מפרש דמחלקותם היה, מהו הסיבה והגורם לבני אדם שיהיו עשירים ומוצלחים, או להיפך חס ושלום שיהיו עניים מרודים.
'המלך אמר גדיא יאי', - מלשון מזל [גד גדוד יגודנו], **היינו שהכל תלוי במזל**, דזה שנולד

במזל טוב יצליח במעשיו ויעלה מעלה מעלה, והנולד במזל ביש עליו יהא לסבול מעוני ומחסור כל ימי חייו, וכפר בהשגחתו יתברך שהוא מוריש ומעשיר וכמאמרו ׳משפיל גאים עדי ארץ ומגביה שפלים עדי מרום׳.

׳**והמלכה אמרה אימרא יאי׳, -** דהיינו שאין בכח המזל כלום, **ורק במאמר השי״ת ובגזירתו תלוי העושר והעוני,** ׳וה׳ מוריש ומעשיר מוריד שאול ויעל׳, עד שהחליטו לשאול הכהן גדול מה הוא האמת, שהרי שפתי כהן ישמרו דעת.

והכריע ביניהם באמרו ׳**אי גדיא יאי יסק לתמידא׳ - כלומר אי הכל תלוי במזל שנולד בו האדם, א״כ היה מן הראוי שהעשיר ישאר בעשירותו כל ימי חייו, וכמו״כ העני יעמוד תמיד בעניו,** והרי חזינן שגלגל חוזר בעולם, שעשירים מופלגים נתהפך עליהם מזלם, ונפלו מאיגרא רמא לבירא עמיקתא, ומאידך ישנם עניים מרודים אשר האיר להם לפתע שמש ההצלחה ועלו מעלה, אלא ודאי שהכל בגזירת השי״ת ובמאמרו כי ברצותו משפיל גאים ומגביה שפלים, ודפח״ח.

[ג]

בספר מכתב סופר (אגדות הש״ס, פסחים נו:) מפרש באופן אחר, ד׳**עז׳ מרמז על עזות ומדת הדין**, דהנה אמרו חז״ל (ביצה כה) ׳ג׳ עזין הן... וי״א אף עז בבהמה דקה׳. וכן נקראת העז בלשון חכמים ׳גדי׳ מלשון קשה כגיד, וכן אמרו המקובלים שעז הוא מסיטרא דדינא. משא״כ **כבש מרמז על רחמים,** דכבש מטבעו הוא רך וענוג, ונקראת בלשון חכמים ׳אימרא׳ מלשון אמירה רכה, וכן אמרו המקובלים שכבש בוא מדת הרחמים.

והנה המלך והמלכה היה שונים בבחינת נפשם, המלך היה בבחינת עזות ומדת הדין, והמלכה היתה בעלת רחמים וחמלה, ונחלקו ביניהם באיזו דרך ישכון אור, ואיזה דרך הוא דרך הנכון.

המלך אמר ׳גדיא יאי׳ – כלומר מדת העזות היא משובחת עבור אנשים העומדים בראש העם, דמלך במשפט יעמיד ארץ.

׳**והמלכה אמרה אמרי יאה׳** – כלומר שמדת הרחמים הוא דרך הנכונה, ולה משפט הבכורה. דאין העולם מתקיים במדת הדין. עד שהחליטו לשאול הכהן גדול שהוא יאמר להם איזה מדה משובחת, דשפתי כהן ישמרו דעת.

והכריע הכהן ואמר:

׳**אי גדיא יאי יסק לתמידא׳ – אם מדת עזות משובחת היה נקרב בקרבן תמיד,** ומדבחרה התורה את הכבש לקרבן תמיד, הרי לנו דמדת הרחמים טוב להשתמש בתמידות, ובמידה של עזות ובמדת הדין משתמשים רק באין ברירה בעיתים רחוקים.

ובזה א״ש למה חמת המלך בערה בו, כי בתשובתו רצה לנצח את המלך ולהכריע כדעת המלכה, וכן א״ש למה היה העונש שיחתכו לו יד ימינו, דהנה יד ימין מרמז על חסד, ויד שמאל מרמז על דין, **ורצה שיחתכו לו יד ימין ועל ידי זה יצטרך להשתמש ביד שמאל שהוא מדת הדין,** ולכן לא נח דעתיה של המלך כשחתכו לו יד שמאל, ואמר לחתוך לו גם יד ימין.

והכרעת חז״ל הוא ׳**שגדיא ואימרא שקולים הם׳, כי לפעמים באמת נחוץ להשתמש עם שתיהם בבחינת שמאל דוחה וימין מקרבת.**

הוצאות הדפוס בשבוע זו נתנדב ע״י

ידידינו הרבני הנגיד הנכבד והמפואר

מוה״ר זאב ברי״נ לאנדא שליט״א

לעילוי נשמת האה״ח מרת **שרה** בת הרה״ח ר׳ **נח** ע״ה ת. נ. צ. ב. ה.

בס"ד

ימליץ טוב בעדינו אדונינו בר יוחאי

טייערע ברידער תלמידים חסידים ואנשי מעשה שיחיו

מיט פרייד טוהען מיר מעלדן אז קומענדיגן שבת קודש פרשת שופטים
הארט בעפאר דעם יום הדין ראש השנה וועז כל באי עולם יעברון לפניו כבני מרו"ן

וועלן מיר אנשי שלומינו קהל יטב לב ד'סאטמאר פארן כאיש אחד בלב אחד אפרעכטן

אַ שבת המתאחדת אין אתרא קדישא מירון יע"א

ביים ציון המצויינת פון התנא האלוקי רשב"י זיעוע"א

בראשות אורחינו הגדול הגה"צ אבדק"ק סאטמאר ווויליאמסבורג שליט"א

מיר האפן צום באשעפער צו פועל'ן אלעס גוט'ס און אויסבעטן אַ גוט געבענטשט יאהר
פאר אונז און פאר גאנץ כלל ישראל בכל מקומות מושבותיהם

גלייכצייטיג ווילן מיר מעלדן אז עס איז מעגליך אנטייל צונעמען אין די אומגעהוירע ריזיגע הוצאות השבת

און דערמיט זיך איינרישן אַ געוואלדיגע זכות און די פאסיגסטע סניגור צום יום הדין הממשמש ובא

פאלגענד איז אַ טייל פון די זכותים וואס מ'קען זיך איינרישן ביים שבת בצילא דרשב"י:

- **זכות סעודתא חקל תפוחין קדישין ליל שב"ק ..... $ 4000**
- **זכות סעודתא עתיקא קדישא יום שב"ק ..... $ 3000**
- **זכות סעודת רעוא דרעוין בהתעוררות ובהתרוממות הנפש ..... $ 2000**
- **זכות הריקודין של מצוה מוצש"ק בחצר מערת הרשב"י ..... $ 1500**
- **צו מזכיר זיין די נאמען אויפן ציון הקדוש ..... $ 180**

זיך אייענטערישן אט די זכותים אדער אנטייל צו נעמען אין די הוצאות השבת
קען מען זיך וועגן צו:
הר"ר אפרים שטערן הי"ו (845)418.4523

עס איז איבעריג ארויסצובערענגען וואספארא גרויסע געלעגנהייט עס איז זיך צו משתתף זיין אין די הוצאות השבת, און דערמיט ווערן געזעכנט ווי אַ באטייליגטער אינעם שבת קודש נועם הנשמות.

וכדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק ער זאל מליץ טוב זיין בעדינו
מ'זאל מיר זוכה זיין צו אַ שנת גאולה וישועה בביאת גוא"צ ומלכינו בראשינו בב"א.

הילולא רצדיקיא

תולדותיהם של צדיקים ומעשיהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

מרן הגה"ק רבינו יואל בן מרן הגה"ק רבינו חנני' יו"ט ליפא זי"ע
בעל "דברי יואל" יומא דהילולא כ"ו מנחם אב (תשל"ט)

שקיעת החמה – כך בא לידי ביטוי זעקת האבל והשכול אצל כל בית ישראל על דבר השריפה אשר שרף ה', כך נראה הזעזוע שפקד את כלל ישראל עם הסתלקותו של קודש הקדשים, צדיק הדורות, איש אלקים, עיר וקדיש מן שמיא נחית, שהלך לפני דורינו כעמוד אש לנחותינו הדרך, מרן רבינו הקדוש והטהור זיעוע"א.

במדורינו זה ננסה לתאר כפי מה שידינו מגעת את אחרית ימיו עלי אדמות עד עת פטירתו מן העולם כאשר נצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון הקודש לדאבון לב כל בית ישראל.

שנת תש–כ"ח

לאחר מלחמת ששת הימים היה העולם מטושטש ומבולבל מהצלחת המלחמה שהסיתו ראשי הציונים הדתיים שכאילו היו נסים ונפלאות, ובראות רבינו את הטשטוש הנורא ואת בלבול המוחות אף בקרב בני ישראל הכשרים צוה רבינו לאסוף ולהעתיק את הדברי תורה ורשפי אש שהשמיע בס"ג מדי שבת בשבתו בשנת תשכ"ז ולקובעם בקונטרס בפני עצמו קונטרס "על הגאולה ועל התמורה".

בהקדמתו לספרו הנ"ל כותב רבינו בתו"ד: "ושנית לא אוכל מחמת מצב בריאותי שלא אוכל לכתוב בזה כי הציקתני רוחי ובטני וחם לבבי בקרבי בכתבי הדברים האלה, השי"ת יעזור לי שלא יזיק לי לבריאותי שאוכל לעמוד על המשמר", ודברים מעין אלו אמר לאחד מגדולי המקורבים באמצע כתיבת ספרו בזה"ל: "איך שפיר אז דער מוח בלייבט מיר שטיין פאר גרויס ווייטאג".

ואכן בליל שב"ק פר' משפטים - שקלים כ"ה שבט שנת תשכ"ח באמצע תפילת מנחה נפל למשכב בעוה"ר, גדולי הרופאים התיאשו מלהושיע באמרם כי המחלה חמורה היא מאוד, השמועה המחרידה עשתה לה כנפיים, ועוד בליל שב"ק התכנסו לומר תהלים בכל הבתי מדרשות, תלמידי וחסידי רבינו די בכל אתר ואתר לא התיאשו ועשו משמורות תהלים והרבו בתפילה ובקשה להשי"ת שישלח רפו"ש לרבינו שיוכל לנהג עדתו כמקדם. תפילתן של ישראל עשתה רושם וביום ה' פר' תרומה ר"ח אדר חל שינוי לטובה במצב בריאותו של רבינו ובכל יום ויום השתפר מצבו יותר, עד שביום א' סליחות כבר נכנס רבינו לבית מדרשו, וזכו ישראל לשמוע אל הרינה ואל התפילה כבשנים קדמוניות,

במרוצת הזמן הלך המצב והשתפר הודות לה', כך שהנהיג את כלל ישראל, אם כי לא באותה מתכונת כבשנים הקודמות, בכל זאת זכינו לשמוע מפה קדשו דא"ח ותפלותיו הטהורים, ובעולם כולו ציפו שבמהרה תעלה ארוכה למכאוביו.

מדור מיוחד לרגל יומא דהילולא קדישא של מרן רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע

בשנים האחרונות עזבוהו כוחותיו ומאוד נחלש, לא היו אתו כוחותיו כמקדם, אבל ברוחו הטהורה המשיך לעמוד על המשמר ופקח עין על כל דבר שעלה על הפרק בחיי עם ישראל, ובמיוחד בעדתו הקדושה והעדה החרדית.

בחמשת השנים האחרונות שאב תענוג ונחת בראותו ששאיפתו הטהורה להקמת קריה נאמנה הוגשמה ו"קרית יואל" שבמאנרא קמה, אשר בעשרות שנותיו האחרונות הגה מרן זי"ע את רעיון הקמת קרית עצמאית הרחק משאון הכרך והמולתו, ולא נתן מרגוע לנפשו הטהורה עד שזכה להקים קרי' נאמנה לה' ולתורתו באמרו כי "בלי הקמת קרי"ה זו לא יצא ידי חובתו בעולמו",

ביום ב' כי תצא לסדר "כי תבנה בית חדש" שנת תשל"ד לפ"ק תקע אהלו ואוה למושב לו בעיר הקודש הזה שנקראת על שמו "קרית יואל" יצ"ו.

כך זכתה היהדות החרדית בזכות תפילותיהם של ישראל למתנה של עוד שנים עשר שנים - משנת תשכ"ח עד שנת תשל"ט - בהם המשיך רבינו לעמוד בראש מערכות ישראל וניהל עדתו על מי מנוחות כמקדם.

ונר אלוקים טרם יכבה

יסופר שפע"א כשביקשוהו לבוא לראות את הדירה החדשה אשר בנו בשבילו סירב להיכנס, וכמה שבועות לפני פטירתו ניאות לבוא לראותה, ויהי אך נכנס בה עמד ומשתאה ושאל בתמהון: למי בניתם את הפלטין הזה, ויצא משם מיד, כל השומעים רעדה אחזתם.

שני ימים לפני פטירתו אמר שהוא צריך לי"ז מאות דאלער בשביל עני הגון ולא חפץ לאמר למה זה צריך המעות ורק אחרי פיתויים רבים הודה שהי' לו חלום קשה מאוד ולבו פועמו ורוצה לפדות עצמו, הסכום הובא מיד אבל באו בינתיים ענינים שונים ולא הוציא לפועל את מחשבת הפדיון, ועוד מעט וכבה האור הגדול הזה, וחושך אפילה כיסה את הארץ.

וידוע מה שסיפר א' המשמשים שבפרשת האזינו תשל"ט השנה האחרונה לימי חייו עלי אדמות נכנס אל הקודש פנימה ורבינו עבר אז על הסדרה, ומעיניו זלגו דמעות הרבה בלי הרף, ולתמהונו הרב שאל את פי קדשו על מה ולמה הבכי' הלז, ענה לו רבינו שכתוב ברמב"ן שכל אחד ואחד מרומז שמו בפרשת האזינו, והנה את שמי מצאתי מרומז בפסוק 'די ו'אמרתי ח"י א'נוכי ל'עולם, ופירש הדבר שהאדם אינו חי לעולם רק אם מניח אחריו ברכה בדברי תורה ובני ישראל לומדין את תורתו אז שפתותיו דובבות בקבר, וזו היא ח"י אנוכי לעולם.

בחודש אלול תשל"ח תקע רבינו בשופר בכל יום אחר תפילת שחרית, לפני ראש השנה הודיע רבינו לר' עזריאל שבר"ה לא יתקע בשופר כי אין לו כח לזה, וכשבא הגה"צ משארמאש זצ"ל להתברך מאת רבינו קודם ראש השנה אמר לו רבינו שמכבדו בתקיעות שופר, ואף שבימי אלול תקע רבינו בלי שום עיכוב לא רצה רבינו לתקוע בראש השנה באמרו: "אלול בלאזט מען ווי אזוי מען בלאזט, ראש השנה בלאזט מען ווי מען הייסט פון אויבן", ונתקיים אז מה שאמרו חז"ל במס' ר"ה כל שנה שאין תוקעין בתחילתה מריעין לה בסופה, כי בסוף שנה זו ביום המר והכוא"ב נפלה עטרת ראשינו בעווה"ר.

שב"ת משוש לבינו...

שבת קודש פרשת ראה היה שבת נעלה ביותר ב"קרית יואל" השבת היה שבת מברכין אלול. נקבצו ובאו קהל עצום מאנ"ש מכל קצוי תבל לחסות בצילא דמהימנותא תחת כנפי קדושת רביה"ק זי"ע בבית מדרש הגדול בעיר ואם בישראל קרית מלך רב "קרית יואל" המעטירה, והיה בית המדרש הגדול מלא וגדוש מפה אל פה, ואין אתנו יודע עד מה על מה ולמה נקבצו ובאו קהל המונים כזה אמנם אע"ג דאינהו לא חזי מזלייהו חזי, ולא עלתה על לבנו כי זהו היום האחרון לימי חייו עלי אדמות ועד מעט הנה אדונינו לוקח מעל ראשינו ויפרד מאתנו, אותנו יעזוב לאנחות.

בערש"ק הלך רבינו למקוה בשעות הצהריים כהרגילו, ולאחר מכן קורא שניים מקרא ואחד תרגום, מבלי שיורגש עליוכל שינוי, אם כי מקורביו ראו על פניושאיננו מרגיש בטוב.

רביה"ק נכנס לתפילת מנחה מעוטף בטליתו, רשפי אש קודש ניתזים מפניו המבהיקות בהדר עילאי, אך עדיין איש לא פילל ולא מילל כי רביה"ק נכנס לקבל את השבת האחרונה שלו עלי אדמות, בתפילת קבלת שבת שרים את הניגון הידוע על בואו בשלום, וההתלהבות גדולה עד אין שיעור, רבינו מרים את ידיו הקדושות ושר בדביקות עצומה, אך אינו יכול לעמוד כל העת על רגליו מחמת חולשתו, עם כל זה גם לכשהתיישב המשיך לפזז בידיו הקדושות בכלות הנפש.

אחרי התפילה נכנס רביה"ק לחדרו, חלק מהקהל נשארים לעמוד על מעמדם והמתינו שרבינו יתחיל כמנהגו כמחצית השעה אחרי התפילה לזמר "שלום עליכם", חלק אחר מהקהל כבר הספיקו ללכת לביתם ולשוב לקראת עריכת שולחנו הטהור, אך כאן אירע דבר פלא, תרדימה נפלה על רבינו ואם כי עשו כמה פעולות לעוררו אך ללא הועיל, ורק כעבור שעה וחצי התעורר רביה"ק, ואמר כי הוא מוכן לקידוש, הגבאים מעירים לו כי עדיין לא זימרו "שלום עליכם", אך רבינו בשלו, "הוא מוכן לקידוש". מגישים לו את הכוס, ורבינו משמיע בקול אדיר כהרגילו את הקידוש, התופאה מפליאה, אך עדיין לא מקדישים לכך תשומת לב רבה, ועדיין לא הבינו את פשר דבריו כי הנה הוא מוכן לקידוש... בכל זאת ערך רבינו את השולחן עד שעה מאוחרת בלילה.

גם בשבת בבוקר בתפילת שחרית כן, למרות שהיה חלוש מאוד וסבל יסורים קשים בעוה"ר, אעפ"כ התאמץ בכל שארית כוחותיו ונכנס להתפלל עם הציבור, אמר את ברכות השחר בקול והתחיל להתפלל. מבקשים ממנו שיתפלל לפני העמוד כדרכו, רבינו מתחיל כדרכו ב"עד הנה" אך קולו צרוד והוא אינו יכול להמשיך, והוצרכו להוריד לפני התיבה בעל תפלה אחר שיגמור את התפלה, אף על פי כן עלה רבינו זי"ע לתורה כמנהגו בעמידה, והקשיב לקריאת התורה מתחילה עד סוף, וגם בירך ראש חודש אלול בהתעוררות רבה והשתפכות הנפש, אך לקראת הסיום קולו נחלש כל כך עד שכמעט ולא שמעו מאומה.

סעודת היום "עתיקא קדישא" ניהל רבינו ככל שבת, אכל כזית "המוציא" והקפיד על שיעור גדול כמו שהיה תמיד נזהר בזה, כן טעם מכל מאכלי השבת שהוכנו, והתנהג בכל כמו בכל שבת ושבת.

נהפך לאבל מחולינו

כשמאות אנ"ש התאספו בביהמ"ד הגדול ב"קרית יואל" לתפלת המנחה וסעודה השלישית נמסר מפה לאוזן שרופא נקרא לבוא אל רבינו, תיכף התחיל כל הקהל מקטן ועד גדול באמירת תהלים ופסוקי דרחמי, בפנים בחדר המיוחד המשיך רבינו בעבודת הקודש התפלל מנחה בצבור ואף התכונן לסעודה שלישית.

אבל בעת רעוא דרעוין החמיר מצבו לדאבוננו רבינו התיישב ליד שולחנו הטהור בעינים סגורות, ומחשבותיו הטהורים משוטטים בעולמות העליונים, רעדה אחזה את כל המקורבים, הרופאים אמרו שיצטרכו לקחת את רבינו לבית החולים, ידיעה זו עוררה דאגה ואימה אצל כולם, אחר יציאת השבת התחילו להזעיק את העולם כולו, בבתי המדרש התכנסו יהודים לשפוך שיח ולעורר רחמי שמים, חיש מהר פושטת השמועה גם למקומות מרוחקים יותר, בכל הערים, בקאנטרי'ס, מתאספים כולם לאמירת תהלים לשלומו של צדיק הדור אבל שערי רחמים ננעלו, גם כי אזעק ואשוע שתם תפילתי, אף אחד לא שיער שהאסון האיום כה קרוב.

המומחים הגדולים והרופאים שהיו רגילים לטפל עם רבינו נקראו במוצאי שבת קדוש להופיע אצל רבינו זי"ע, בסביבות השעה 11 יצא האמבולנס בליווי הרופאים המופרסמים.

לב יודע מרת נפשו, במוציא שבת קודש בתוך האמבולנס בנוסעו לבית החולים מאונט סיני בניו יורק, פנה רבינו ושאל בדאגה מרירית "וואס וועט זיין"? "וואס טוט זיך"? וואוהין פארט מען"? - מלים ספורות אלו השמיע הרבי זי"ע בעת נוסעו לבית החולים.

בבתי המדרש לא פסקו מלומר תהלים ועקבו אחר כל ידיעה מבית החולים, עד שעה ארבע היו הרופאים שבעי רצון ממצבו, ברם אחר כך נהפך שינוי לרעה, תיכף התחילו להרעיש עולמות, הרופאים עשו כל המאמצים, אבל המצב החמיר יותר ויותר לצערנו,

בשעה חמש דיבר רבינו מעניני הרפואות שרצו לתת אבל חוץ מזה לא דיבר מאומה, רק שפתותיו רחשו תפלות ויחידים, רחושי מרחשי שפוותיה.

לאחמ"כ אמר רבינו לאחד המשמשים כי אינו מרגיש בטוב ומבקש לעורר רחמי שמים, כי רק זה יכול להושיע, מיד מתקשרים לכל פינות העולם, ומזעיקים את כל היהדות החרדית להזעיק שמים וארץ לשלומו של רבינו, החרדה הולכת וגוברת, הרופאים ממשיכים במאמצים נואשים לחזק את לבו של רביה"ק.

בשעה שש הוחלשה הנשימה מאוד, וכמו כן הלב, הרופאים מודאגים מאוד ואומרים שאין לאל ידם להושיע, ורק רחמי שמים יכולים להועיל, אך שערי שמים נסגרו וגזר דינינו נחתם, רבינו מורה למשמשו שלא יזוז ממנו אף רגע, בידו הקדושה החזיק בו, ובידו השנית תיקן בעצמו את היארמולקע ואת הדיוקנא קדישא, ומתכונן לרגעיו האחרונים עלי אדמות כששפתיו הקדושות מרחשות ללא הרף, ופניו מזהירים כזוהר הרקיע.

בבתי המדרש קרעו יהודים שחקים, בכו ובקשו רחמי שמים, אבל גם במרומים היה מאבק מר "עליונים מבקשים את רבי ותחנונים מבקשים את רבי" יהודים התחננו ובקשו "יהי רצון שיכופו תחתונים את העליונים" לדאבונינו קרה ההיפוך "נצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון הקודש".

אשכבתי' דרבי

דקות אחדות לפני השעה שבע הרגיש המשמש כי אחיזת רבינו נתרופפה מיד רץ להזעיק את הרופאים, הרופאים מרכינים את ראשם כשצער עמוק נסוך על פניהם, וכך כשהקהל כולו היה נתון בספיקות, בין תקוה לחרדה, מגלים הרופאים כי לב ישראל נדם. כבה נר ישראל, האור הקדוש שזרח קרוב למאה שנה, והאיר את חשכות הגלות, הפסיק בעוונותינו הרבים מלהאיר! עמוד העולם שכל בית ישראל נשען עליו, נשבר! צדיק יסוד העולם נתבקש לישיבה של מעלה, וכלל ישראל נתייתם, דורנו השפל נשאר ללא מנהיג וללא מורה דרך, רוח אפנו משיח ה' אשר אמרנו בצילו נחיה בגוים, נלכד בשחיתותינו, נשארנו כצאן בלא רועה.

מיד כשידיעה מרה זו נודעה, נרעדה יהדות העולם, קינה ובכי הקיפה צעירים כזקנים קטנים כגדולים. חוטי הטלפון מסרו במהירת הבזק ידיעת האסון לכל מרכזי היהידות בעולם כולו, וכל בית ישראל התעטף באבילות בלתי ניתנת לתיאור.

ויבכו אותו כל בית ישראל

הגוף הקדוש הובל תיכף ל"קרית יואל" שם התכוננו לקדש בית החיים החדש, בבתי הכנסת ובתי המדרש הורידו את הפרוכת מארונות הקודש, אלפים קרעו בגדיהם והתנפלו ארצה, נערים וזקנים גברים ונשים התהלכו בוכים ודואגים כאבודים. ילדים געו בקולי קולות. שטף של אנשים החל לזרום מכל הפנות אל מאנראו. כל הדרכים נכבשו במחנות אנשים שמיהרו ל"קרית יואל". בכל הישיבות ובתי תשב"ר ביטלו תלמוד תורה, כדין אב בית דין ונשיא, שמת. ביטול מלאכה כללי נתההו בכל מקום, יהודים מחוץ לניו יורק ומכל קצוי תבל עשו מאמצים כדי להגיע אל ההלוויה.

מטעם החברא קדישא נקבע, שרק תלמידים מבן חמישים שנה ומעלה יהיו מנושאי המטה הבית דין של קהל יטב לב הטיל חוב של ח"י דולר כפדיון נפש על

נפלה עטרת ראשינו - גדול כים שברינו

יום קשה היום לישראל כיום בא השמש בצהרים
וירב בבת יהודה תאניה ואניה מספד תמרורים
אוה לספינה שאבדה קברניטה בלב משברים
לן יאית למיבכי מי יתרץ הויות מי יפרק שברים
טבענו ביון מצולה ואין מעמד מפני מים הנגרים
במנוחות שלום נחו ישרים אוי ואבוי לנו הנותרים
זלעפה אחזתנו מי יקום לנו עם מרעים וכופרים
צדיק כתמר יפרח רבים השיב מעון בתוכחת מוסרים
להלהיב לאביהם שבשמים לבות ישראל בני ציון היקרים
לאביונים פזר נתן אב רחמן לרפא לבבות נשברים
העמיד תלמידים לאלפים חביבים הגונים וישרים
הוי תורה תורה חגרי שק והתפלשי באפרים

... פה חלקת מחוקק ספון ...

רבן ומנהיגן של רבבות אלפי ישראל
עמוד התורה העבודה והחסד ראש גולת אריאל
צדיק לדורו אבד כלי חמדה עטרת תפארת ישראל
מקים עולה של תורה ואמונה דת יקותיאל

יחיד בדורו צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל
ויואל משה באר את התורה הזאת ב"דברי יואל"
איש חיל גדר גדר ועמד בפרץ רועה אבן ישראל
להעמיד הדת על תילה וילמדה את בני ישראל

אדונינו מורינו ורבינו

מרן יואל טייטלבוים זצללה"ה

בן רבינו הגה"ק מרן חנני' יום טוב זי"ע בעל קדוי"ט אב"ד סיגעט
בן רבינו הגה"ק בעל ייטב לב זי"ע אב"ד סיגעט
בן רבינו הגה"ק רבי אלעזר ניסן זי"ע אב"ד דראהביטש
בן רבינו משה איש האלקים בעל ישמח משה זי"ע אב"ד אידעל

אב"ד ארשיווע, קראלי, סאטמאר, קרית יואל
ופטרונן ומייסדן של קהלות הקודש יטב לב
ריש גלותא וריש מתיבתא נשיא דישיבה הק' תורה ויראה
ומרא דארעא ישראל אב"ד העדה החרדית בירושלים ת"ו

חיבר חיבורים יקרים ויואל משה
שו"ת דברי יואל ועה"ת ומועדים ועוד
וקונטרס על הגאולה ועל התמורה

יצאה נשמתו השמימה בקדושה ובטהרה
יום א' לס' העומד לשרת שם את ה"א
כ"ו לחודש מנחם אב ה"א תשל"ט ליצירה
בן צ"ג שנה כולם שוים לטובה לעבודת הבורא
תהא נשמתו בצרור החיים צרורה
וימליץ טוב בעדינו שה פזורה

כל ראש משפחה לכופר נפש, הטהרה טבילה והקפות נעשו בבית המדרש הגדול בקרית יואל.

אחרי השעה שלש אחה"צ התחילו בהספדים כשבית המדרש מלא על כל גדותיו ובחוץ עמדו כמאה אלף מקוננים, זעקות איומות ובכיות ויללות פרצו כשראש הקהל ומנהל המוסדות ר' סענדר דייטש הכריז "נפלה עטרת ראשינו, אוי נא לנו כי חטאנו" היללות ארכו דקות הרבה, והציבור לא יכל להרגיע ולהשקיט עצמו, ר' סענדר דייטש אמר שהיו ספיקות גדולים אם בכלל יאמרו הספדים, מטעם האם ישנם מלים בשפת אנוש והאם יכולים להעריך את האבידה הנוראה שכלל ישראל סבל, ושנית מי מרגיש עצמו ראוי ומתימר לומר דברי הספד והערכה על האדם הגדול בענקים, אבל היות שמנהג בית אבותיו גאוני וצדיקי סיגעט זי"ע היה שכן אמרו הספדים, לכן לא שינו גם עכשיו, ברם לפני ההספדים אמרו המשמשים כמה דברים. ר' יוסף אשכנזי מסר בקול חנוק מדמעות כמה ענינים שהיו רצון קדשו של רבינו הקדוש זי"ע.

ראשון המספידים היה הגה"צ הרב ממוזשאי, אחר כך הספידו: הגה"צ רבי ישראל חיים מנשה פרידמאן שליט"א, הגה"צ מפאפא שליט"א, הגה"צ רבי נתן יוסף מייזעלס שליט"א, הגה"צ רבי יחזקאל ראטה שליט"א, הגה"צ מוויען שליט"א, הגה"צ רבי געציל בערקאוויטש שליט"א, הגה"צ מפריימאן שליט"א, הגה"צ מלאנדסבערג שליט"א, הרב הגאון רבי שלמה יום טוב פאלאק, והרב הגאון רבי משה יאזעפאוויטש, הבכיות וההתעוררות בשעת ההספדים היו עצומים מאוד. (יצויין שכמה רבנים - כגון הרב מצעהלים שליט"א, הרב מפאלטישאן שליט"א ועוד - לא נשאו הספדים מחמת חולשת גופם).

לאחרונה הספידו כ"ק מרן רבינו שליט"א בדמעות שליש (רבינו שהה בשבת קודש פרשת ראה בלאס אנזשעלעס, ובמאמאצים מרובים הצליח להגיע בתום שורת ההספדים), הביהמ"ד היה מלא על כל גדותיו, וגם בחוץ עמדו אלפים ורבבות המקוננים על השריפה אשר שרף ה'.

יללות קורעות לב פרצו כשהרבנית ע"ה נפרדה עם רבינו זי"ע, תוך כדי בכיות נוראות ביקשה שכ"ק רבינו זי"ע יעורר רחמי שמים על הדור האומלל והשכול.

ויהי בנסוע הארון, כשארון הקודש עם הגוף הקדוש החל לזוז מבית המדרש, שוב פרץ הקהל בבכי מר, עדה קדושה של רבוא רבבות קונן והתאבל על הסתלקותו של מנהיג הדור.

מאות חסידים מחוץ לארה"ב, מארץ ישראל לונדון, אנטווערפן וויען, צירין, פאריז, ובראזיל, שכרו מטוסי צ'ארטער מיוחדים בכדי להספיק להגיע אל ההלוויה בעוד מועד, וחלקם עוד הגיע ברגעים האחרונים לפני סתימת הגולל, קרעו כדין וחלצו נעליהם וישבו על הקרקע חצי שעה ונהגו אבילות.

השמש שקעה בעת סתימת הגולל, עשרות אלפי האבלים עמדו בבית החיים החדש כאבודים מבלי לדעת מה יעשו, קבוצות חסידים מחוץ לארה"ב באו בזה אחר זה, כך גם במשך כל שבעת ימי האבילות, ברכות תנחומים הגיע מכל ארצות תבל, מרבנים ראשי ישיבות אדמורי"ם הסתדרויות רבניות, קהילות, מוסדות התורה והחסד ואישים מפורסמים.

הרבנים הושיבו תיכף ישיבה על קברו, שם לומדים בני תורה ואברכי כולל בלי הפסק, זרם האנשים אל הציון הקדוש לא פסק במשך כל השבוע, יום ולילה, בכל ימות השבוע נישאו הספדים בעשרות בתי המדרש דסאטמאר המפוזרים, כמו כן בשאר בתי מדרש כדין אב בית דין שמת מספידין אותו כל שבעה.

ירושלים תתן קולה

עם השמע הידיעה המחרידה כי תקפה מחלתו של רבינו זצוק"ל ביום השבת וכי הכניסוהו לבית החולים, נהרו אלפי יהודי ירושלים לבתי הכנסיות לתפילה ותחנונים, ארונות הקודש נפתחו, וקול יללה נשמע בשכונות החרדיות שלא פסקה עד שעת הצהרים, כלי רכב שונים מלאי צאן אדם קרעו את הדרכים כדי לפקוד את ציוני הקודש בהר מירון ובגליל העליון, המונים עלו להר הזיתים על ציוניהם של רבני עיר הקודש ושפכו שיח ותפילה לבטל רוע הגזירה.

במשך כמה שעות לא הגיעה כל ידיעה מארה"ב אך כאילו והלבבות אמרו ליהודי ירושלים והנה וה' לוקח את אדונם מעל ראשם, מטעם הביד"צ הודבקו מודעות דחופות שקראו לעורר רחמי שמים לרפואתו של רבנו הקדוש ולתפילת צבור בהיכל ישיבת "מאה שערים", בשעה המיועדת 12.30 כבר היה ההיכל הגדול מלא עד אפס מקום. הרבנים חברי הביד"צ, ראשי ישיבת, זקנים בעלי צורה לצדם של אלפי אברכים ובחורי הישיבה, שליח הצבור אחד מנקיי הדעת שבירושלים עבר לפני התיבה, ושעוות ההמונים עלתה השמימה.

כל ידיעה לא הגיעה במשך כל זמן התפילה של כל ספר תהלים וי"ג מדות של רחמים, אך הלבבות ניבאו שחורות מרגע לרגע ניתוספו אלפי אנשים שעמדו צפופים בגזוזטראות והרחבה הסמוכה, משך שלש שעות תמימות נמשכה אמירת תהלים, ובדיוק ברגע שסיימו את המזמור האחרון שבספר עברה מפה לאוזן הידיעה המחרידה והמזעזעת: "באה השמש בצהרים".

ציון במר תבכה

הצבור הענק הוכה בהלם, פני הנאספים חוורו כסיד, אף אחד לא העיז להתקרב לשליח הצבור שכבר פתח ב"יהי רצון" שאחרי אמירת תהלים ולהודיעו על השמועה, ההמונים כאילו נתאבנו, ורק כשהגיע שליח הצבור לי"ג מדות של רחמים, הורגש כי חברי הביד"צ עוזבים במהירות את היכל התפילה, קול זעקה אדירה התפרץ מהמוני פיות, מאות תינוקות של בית רבן פצחו בגיעה אשר כמוה לא נשמעה.

קהל האלפים השליך את עצמו ארצה וקרעו את בגדיהם, שליח הצבור קרא בקול יללה: "ברוך דיין האמת", אנשים החלו רצים ברחובות. לאיפוא? להיכן? אין איש יודע, ככר זופניק ע"י בניני העדה החרדית נעשה שחור מאדם, חברי הביד"צ כולם הגיעו שבורים ורצוצים ועטופי אבל, ההמונים חכו למוצא פיהם, מי ינחמנו בשעה הרת עולם זו.

מורי ההוראה כולם נתאספו בחדר הביד"צ לבכי ולמספד ולארגון האבל על עדיו של עם ישראל אשר ניטל ממנו. רבים התארגנו בחפזון לצאת לארה"ב כדי להספיק להשתתף בהלויה, הטלפונים טרטרו ללא הרף מהכא להתם ומהתם להכא, אך אין אשר יוכל לפצות פה - דממה ירדה על עיר הקודש.

על פי החלטת הראב"ד שליט"א וחברי הביד"צ שליט"א הוכרז על אבל והספדים של גדולי הרבנים בשעה 9 בלילה - שעת ההלויה בארה"ב, אך ההמונים עומדים קפואים ואינם זזים ממקומם, אין איש אשר יוכל לחזור לביתו, אלפים עומדים וממתינים, מתפללים מנחה, מתפללים ערבית, וקולות נהי נשמעים לסירוגין.

רמקולים סובבים בשכונות ירושלים ומודעים ביללה הפולחת את הלבבות, על מועד קיום ההספדים "האיש הגדול אשר אמרנו בצילו נחיה עד בוא ינון איננו כי לקח אלקים".

השעה 9 יותר מעשרים אלף איש עומדים צפופים על פני ככר זופניק הגה"ח ר' ליפא שווארץ ז"ל פותח את ההספדים, מיד עם הישמע המלים הראשונות געה הקהל כולו בבכי, עד שלא נשמע קול הרמקולים, רבי ליפא אומר דברים קצרים, ואחריו עולה ומספיד תמרורים כ"ק מרן הגאב"ד בעל מנחת יצחק זצ"ל, שהכריז שכל הקהל יתישבו על הארץ ויקבלו עליהם אבילות ומי שלא קרע עדיין קריעה קורע עתה, אחרי כן נשאו דברי התעוררות חברי הביד"צ ה"ה הגה"צ רבי משה אריה פריינד זצ"ל, הגה"צ רבי ישראל משה דושינסקיא זצ"ל, והגה"צ רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל, קולות היגון גוברים על קול הספדנים, אחריהם מקוננים הגאון רבי אלימלך אשכנזי אבד"ק מעלבארן, הרה"ג ר' יהושע ראזנבערגער, הרה"ג ר' שמחה בונם וואלדנברג, הרה"ג ר' אברהם ראטה שליט"א.

שורת הספדים ועצרת הקינה נסתיימו אך הקהל נשאר על עמדו, הרגשת יתמות עטפה את היקום כולו.

כוא"ב, א' שופטים לב ונפש דואב, נצח ישראל אבד וגלה, שמחת ישראל נהפכה ליללה, חכמה אבד ותושיה, כבים סוער אניה, טורפה סוערה עניה, שריד הדורות האחרונים, מרן גאון הגאונים, קודש הקדשים, אשר אמרנו בצילו נחיה בגוים, עלה בסערה השמימה תשעים ושלש שנה של קדושה וטהרה, איתקטרו בהאי קטירא.

כפינו פרושות לשמים בתפילה ותחנונים קדם שוכן מעונה, ומצלאין אנו לחיי מלכא מרנא ורבנא, נשיא קהל עדת מי מנה, ימים על ימי מלך תוסיף עד מאה ועשרים שנה, על מי מנוחות ינהל נטעי כנה, שה פזורה בכל פינה ופינה, לקראת הגואל צדק ברננה, אמן.

הננו מתכבדים בזה להזמין את ציבור אנשי שלומינו עדת קהילתינו שיחיו
תלמידי וחסידי רבותה"ק זי"ע ולהבחל"ח רבינו הגה"ק שליט"א

לסעודת הילולא רבתי

תוכו רצוף סיום הש"ס וסעודה של מצוה

לכבוד יומא דהילולא רבא של כ"ק מרן רבינו הקוה"ט בעל דברי יואל זיעוועכי"א

שתתקיים אי"ה

ביום חמישי פ' ראה כ"ו מנחם אב תשע"א

בשעה 9:00 בערב

בבית המדרש הגדול "ויואל משה"

רח' קדושת יו"ט 7 שיכון קרית יואל בני ברק

בסעודת ההילולא ישמיעו הרבנים הגאונים שליט"א
דברי התחזקות במשנתו של רבינו בעל ההילולא זי"ע

ויה"ר שזכותו הגדול והקדוש יגן עלינו ועל כל ישראל וימליץ טוב בעדינו
עדי נזכה לביאת משיח צדקינו ומלכינו כ"ק מרן רבינו שליט"א בראשינו בב"א

בכבוד רב

הנהלת המוסדות

עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר

בהזדמנות זו הגנו פונים לכל אנ"ש שיחיו

בקריאה דחופה להצלת מוסדותינו

מפעל חיים ומשאת נפשו של רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע

ולאור המצב הקשה החלט להכריז על

מגבית הצלה מיוחדת

שכ"א ישתתף בתרומה של 100 $ לכה"פ

כל התורמים יזכו להרשם בפתקא

שיימסר לידי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בעלותו להשתטח על ציון המצויינת של מרן בעל ההילולא זיעוכי"א

אנו בטוחים שציבור אנ"ש וידידינו ישתתפו במגבית מיוחדת זו למען הצלת מוסדותינו הק' ממלכת בית ה' פרי כפיו של רביה"ק בעל ההילולא זי"ע אשר יסדה ובנה אותם מן המסד ועד הטפחות למען נוכל לעמוד בנסיונות הקשים ופגעי הזמן.

ובזכות זה ימליץ עבור כל העומדים לעזרתו ביום ההילולא, אשר כידוע היא עת רצון להשפיע שפע ברכה והצלחה וכל מיני ישועות בכלל ובפרט, וכמו שהי' מרגלא בפומי' לומר שלא ישאר חייב לאלו שיעמדו לימין מוסדותיו הק'.

על כן זכרונו בא לפנינו היום לעשות נייחא לנשמתו הטהורה וזכותו הגדול של רבינו הקדוש אור העולם יעמוד לכולנו להוושע בכל מילי דמיטב עדי מכה לביאת משיח צדקינו ומלכינו בראשינו אמן.

תְּרֵא הַשָּׁעָה הַזֹּאת שָׁעַת רַחֲמִים וְעֵת רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ

כמו כן הגנו להודיע בזה לכל אנ"ש הע"י

כי אי"ה ביום שישי כ"ז אב הבעל"ט

יומא דהילולא רבא של מרן רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע

נתאסף אי"ה באשמורת הבוקר

לאמירת תהלים בציבור

בשעה 4:00 לפנות בוקר

בבית מדרשינו בשיכון

והן ידוע מפי ספרים וסופרים גודל העת רצון ביומא דהילולא של צדיק, להעלות זכרונינו לטובה לפניו יתברך לשמו בזכותו הגדול כמו שאמר נעים זמירות ישראל (תהלים טז, ג) לקדושים אשר בארץ המה ואדרי כל חפצי בם [ופרש"י ז"ל בשביל הקדושים אשר המה קבורים בארץ אשר התהלכו לפניך באמת הם האדירים שכל חפצי בם וכל צרכי נעשים בשבילם].

והזמן מוכשר ומסוגל להפקד ולהוושע בדבר ישועה ורחמים, ובמיוחד באשמורת הבוקר בעת רחמים כמבואר במג"א (סי' תק"פ סק"א) שהקב"ה שט בח"י אלף עולמות ובסוף הלילה שט בעוה"ז והוא עת רצון עכ"ל.

על כן הבה ונתאספה לשפוך שיח בתחנון ובתפילה, וכדאי הוא רבינו הק' להגן עלינו בזכותו הגדול ולעורר רחמים לפני כסא הכבוד שימלא ה' כל משאלות לבינו לטובה ולברכה, עדי נושע בתשועת עולמים בביאת משיח צדקינו ומלכינו בראשינו בב"א.

זכרון איש חי"ל

רבינו הק' זי"ע במלחמתו נגד נגע הציונות
נרשם ע"י רבי חנני' יו"ט ליפא שווארץ ז"ל

בשבוע זו נעתיק כאן לרגל יומא דהילולא קדישא של מרן רבינו הק' זי"ע כמה עובדות וסיפורי קודש בענין מלחמתו מלחמת ה' בעמלק הציונית וגירוריהם מלוקט מספר "המאזרני חיל" מהרב החסיד המפו' רבי חנני' יו"ט ליפא שווארץ ז"ל אשר היה יד ימינו וממקורביו של כ"ק מרן רבינו הקוה"ט זיעוכי"א ובהיותו קרוב לצדיק רשם הרבה זכרונות ממה שראה במו עיניו ומה ששמע ממקורות נאמנים

פעם כאשר רבינו לא היה בעיר סאטמאר למשך ב' שבועות, וכאשר חזר לביתו נאוה הגיע לאזניו שמועה לא טובה שכמה בחורים מבני האשכנזים נתארגנו לעשות "הכשרה" לעליה לאר"י מטעם מפלגת האגודה וגם התחילו ללמוד שיעור ב"דף היומי", שזה היה האמצעי שבזה השתמשו בתעמולתם לטובת האגודה בלבוש התורה.

כמובן שהטיב חרה הדבר לרבינו, מכיון שהוא היה מבין גדולי אונגארן שראו בעין בוחן גודל הסכנה הטמונה בחברת אגודת ישראל מה שלא ראו גדולים וטובים באייראפע, ולחם נגד חבורתם בחרף נפשו כי הוא ידע בבירור שכל שאיפתם אחת הוא עם הציונים רק שהוא מלובש בלבוש אחר, וה'אגודי'סטן עשו פעולות שונות לתפוס לרשתם בחורים ובחורות ולהביאם לאר"י, שהרבה מהם נשתבשו בדעותיהם לגמרי והתחברו עם הציונים בכל פעולותיהם אפילו לפני הקמת המדינה הארורה, לכבוש את הארץ בזרוע בשר ח"ו, ומהם שנתדרדרו ע"י ה"הכשרה" מדחי אל דחי עד לפריקת עול רח"ל, ורבינו ראה בזה סכנה עצומה דלא לימשכו אבתרי' ויצא ח"ו מזה תקלה גדולה רח"ל.

וכאשר הגיע זמנו ללמוד פרקי אבות בשבת מברכים התחיל לעורר ולמחות בתוקף נגד הפרצה הלזה, ופי' הפ' בתהלים (קאפיטל י"ז) הפלא חסדיך מושיע חוסים ממתקוממים בימינך, היינו: הפלא חסדיך, שחסדי ה' נפלאים המה, מושיע חוסים, שהקב"ה מושיע לכל החוסים בו, ממתקוממים, מאותן שקמים נגדם, בימינך, היינו התורה הק' שנתנה מימינו אש דת, היינו שהמתקוממים רוצים להרוס ולעקר ולהסתיר מעשיהם ע"י לימוד התורה ודף היומי, אולם הקב"ה מציל ומושיע את ישראל מתחבולותם.

וכאשר אורייתא קא מרתחא בי' הכריז בקול אדיר וחזק להורי הבחורים שהלכו לה'הכשרה' "באלד מוצאי שבת זאלט איר טראגן די קינדער צום גלח, וע"ז ירוויחו שידעו שיצאו מכלל ישראל ולא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי לתפוס אחרים ברשתם", ובלהב אש קודש צעק רבינו בטפחו על שכמו ביד קדשו "עלי ועל צווארי זיי זאלן זיך גיין שמד'ן, מען זאל נישט נאכגעשלעפט ווערן נאך זיי צו ציונות"...

ומיותר לתאר איך שדברות קדשו מלהבות אש עשו רושם אדיר וחזק על כל בני העיר, וכל הענין נעשה מוקצה מחמת מיאוס ומחמת איסור אצל כל אחד.

וכאשר ספרתי ענין זה להראב"ד הגאון ר' פנחס עפשטיין זצ"ל, הפליא זאת מאד ואמר שהגם שדעתו ג"כ כמו רבינו נגד האגודה וכל התעמולה שלהם וההכשרה הטמאה, אבל להתבטא באופן זה יאה רק לרבינו כי לו העוז והגבורה לצאת כחלוץ בראש המחנה.

◈◈◈

בשב"ק פר' בלק תרח"ץ לפ"ק שבת רבינו את שבתו בעיר סעקעלהעיד, שנתכבד בסנדקאות אצל הרה"ג ר' שמואל חיים ראזנער ז"ל בנו של הגה"צ אב"ד סעקעלהעיד הי"ד, ואז זכיתי גם אני להיות שם בקרב קדושים וטהורים, ולחשו שם באזני רבינו שפרצו גדר בעיר סעקעלהעיד שהתחילו ללמוד שם דף היומי ולטפל בעניני המפלגות הציונות כגון לעשות הכשרות לעלי' וכו'.

ובשבת קודש קודם קריאת התורה נתכבד רבינו לדרוש בבית המדרש הגדול, ותחילה פלפל בהלכה כדרכו ושוב עבר לדברי אגדה, ובתו"ד אמר כתיב ויחל העם לזנות אל בנות מואב ויצמדו לבעל פעור, ודייק מה הפי' ויחל

העם יותר הול"ל וזנו העם אל בנות מואב ויצמדו לבעל פעור, והסביר רבינו הדבר במתק לשונו הזהב, דהנה איתא בגמ' (ב"ק דף ל"ח ע"ב) עה"פ אל תצר את מואב ואל תתגר בו מלחמה, מכיון ששני פרידות טובות יש לי להוציא מהם רות המואבי' ונעמה העמונית, והנה לכאורה אינו עולה על הדעת היתכן אנשי דור המדבר שהיו דור דעה וראו את כל מעשי ה' ונפלאותיו, הם ירדו למצב נורא כזו עד שיזנו אל בנות מואב ויצמדו לבעל פעור?

אך לפי"ז אפ"ל דמכיון שהקב"ה צוה שלא ללחום עם מואב מחמת הני ב' פרידות טובות, היו בני ישראל מתאוים ומשתוקקים שמגזעם יצאו הני ב' פרידות טובות, וזה גרם להם שזנו אחרי בנות מואב בכונה לשמה אולי ממנו יצא הפרידות טובות, לכן 'ויחל' העם, ההתחלה היה ב'היתר לדעתם' לזנות אל בנות מואב, ועשו היתר לעצמם שמהם יצאו הב' פרידות טובות, אבל סוף דבר היה שויצמד העם לבעל פעור ונכשלו בעבודה זרה.

והרעים רבינו בקול רעש גדול שזה עתה קיבל ידיעות מאר"י שכל המפלגות וגם האגודה בתוכם עושים עכשיו פעולות לקנות קרקעות באר"י בכדי שיוכלו לכבוש את כל הארץ בבא העת, והן אמת שההתחלה הוא ב'היתר לדעתם' שאין כל הכוונה רק ללמוד הדף היומי ולעסוק בישוב ארץ ישראל, אבל לבסוף רואים שנסתיים בויצמדו לבעל פעור ורוצים לכבוש את כל אר"י בכח הזרוע, אשר ע"ז אנו מושבעים ועומדים מפי הגבורה כמבואר במס' כתובות דף קי"א ע"א.

◈◈◈

פע"א הלך רבינו להשתתף באסיפת רבנים, ונכחו שם גם כמה רבנים שהשתייכו לאגודת הרבנים, וכאשר עלה על השולחן לדון בענינים העומדים על הפרק בנוגע ציונים וציונות, כדרכו בקודש התחיל רבינו לזעוק בקול מרה ולהתריע בקולי קולות על הרשעים ואלו המצדיקים מעשיהם, והוקיע מעשי האגודה לשמצה.

ונכחו שם כמה רבנים יוצאי אונגארן שניסו להרגיע את רבינו באמרם 'הלא כבודכם "משלנו" אתם, הלא כולנו יוצאי אונגארן וא"כ למה מתריע כ"כ נגדינו', ועל זה ענה להם רבינו בחכמה "דאס איז לויט די הוה אמינא, אבער לויט די מסקנא איז דאס א נעכטיגן טאג".

והנוכחים לא עמדו על עומק כוונתו, ולא הבינו איזה תשובה השיב מענה לשאלתם, עד שהסביר להם רבינו עפי"ד הגמ' במס' פסחים (דף מ"ב ע"א) אמר רב יהודה אשה לא תלוש אלא במים שלנו, דרשה רב מתנה בפפוניא, למחר אייתו כולי עלמא חצבייהו ואתו לגביה, ואמרו ליה הב לן מיא, אמר להו אנא במיא דביתו אמרי, נמצא לפי"ז דלהוה אמינא דגמרא סברי בני פפוניא שמים שלנו היינו 'אונזעריגע וואסער', אבל למסקנא הוכיח להם שפירושו 'וואסער פון א נעכטיגן טאג'...

◈◈◈

בשנת תשט"ו ביום הופעת רבינו בארה"ק הכינו לכבודו מעמד קבלת פנים גדול ועצום עם סוסים ורכבי כבוד, אבל רבינו לא היה לו נחת רוח בכל אלו, ואמרתי לרבינו שלא לכבודו עשינו את כל זאת כי אם לכבוד השיטה הקדושה, שזהו ענין של קידוש השם וחיזוק להשיטה הק' שיתפרסם בכל העולם שהיו ציבור ענק כמאה אלף אנשים בקבלת פני הרבי הלוחם בציונות, וע"ז השיב רבינו, "אם כדבריך הרי טוב, ואם לאו אומר לך שכל הכבוד הזה אינו אלא הבל הבלים ואין לי בו שום צורך".

ויהי ממחרת קרא לי רבינו ומראה לי באצבע בא' העתונות שיוצא לאור ובה כותבים שא' מגדולי האגודה בא מניו יארק לאר"י וקבלו פניו בסוסים ורוכבים, ואמר לי "כעת הנך רואה שהצדק עמי, שכל הכבוד הזה אינו אלא כדי להרבות הקנאה שנאה מא' על השני, ואין בו שום סיבה בכדי להרבות כבוד שמים, וכולו הבל הבלים, ומאד אין לי חפץ בה".

בשנת תשט"ז נסע רבינו לאר"י בעיקר במטרה קדושה כדי להוכיח את העם על רבני' וראשי' בגודל איסור השתתפות בבחירות הטמאות, שהתקיימה באותו קיץ לבחור הצירים לכנסת המינים.

רבינו גילה אז כמה פעמים שכל מי שיש לו מה להתווכח עמו בשיטתו הק' ולומר נגד האיסור הבחירות יבא וישמע מה בפיו, ומתוך שניהם יתבררו עם מי הצדק, ולדאבון לבו גם אלו אשר רבינו רצה לילך אצלם ולדבר עמהם לא עלתה בידו לדבר מענין זה כרצונו.

אמנם היה כמה מהם שבאו להתווכח עם רבינו, וא' מהם הי' הרב טולידאנו ז"ל שהיה מחברי המזרחי, ושר הדתות, ורב מטעם הרבנות הראשית, וברצונו היה להתווכח עם רבינו בעניני השיטה, וכאשר בא לרבינו דיבר עמו באריכות באמצעות הרב ר' יוסף שיינבערגער מזכיר העדה החרדית שהיה מליץ בינותם כיון שהלה דיבר בלשון ספרדית, ואני עמדתי שם בעת הביקור הלז אצל רבינו.

הלה הקשה לרבינו כמה קושיות על דרכו ושיטתו הק', ורבינו השיב על כולם בטוב טעם ודעת.

בתוך הדברים הקשה לרבינו על מה שמרעיש כל כך נגד הציונים המרשיעים נגדו ית', הלא לא כך היה דרכם של הצדיקים מאז שהרבו להמליץ זכותים על בני ישראל ולא לעורר עליהם קטרוגים, וראי' ממשה רבינו שהמליץ טוב על בני ישראל אף כשהתנהגו שלא כשורה, וככה הוי לי' לרבינו ג"כ למעבד.

ענה לו רבינו האיך אפשר לומר כזאת על משה רבינו שהיה מתנהג כלפי בנ"י במתינות אף כשעברו על מצות ה' ועוד המליץ טוב עליהם, הלא מקרא מלא כתיב בחטא העגל שאמר משה לבני לוי חגרו איש חרבו על ירכו והרגו איש את אחיו וכו', וכי זה נקרא הנהגה במתינות? ומה שאמר להם שמעו נא המורים, ממרים הייתם עם ה' מיום דעתי אתכם, גם זה הנהגה בותרנות מקרי?

רק הענין הוא כן, שמשה רבינו כשדיבר להקב"ה בינו לבין קונו אכן הרבה בהמלצת טובה על בני ישראל, וביקש להקב"ה שימחול להם על עונם, אבל כשדבר אח"כ לבנ"י אמר להם אתם חטאתם חטאה גדולה, והאריך לדבר אליהם בלשון קשה דברי מוסר ומחה בתוקף על התנהגותם הרעה, ולהתפלל להקב"ה ולהמליץ טוב על בנ"י בינו לבין קונו, וסיים רבינו בלש"ק "דאס טוען מיר אויך".

שוב שאל הרב טולידאנו לרבינו מהא דאיתא במסכת ברכות (דף כ' ע"א) רב אדא בר אהבה חזייה להההיא כותית דהות לבישא כרבלתא בשוקא סבר דבת ישראל היא קם קרעיה מינה, אגלאי מילתא דכותית היא שיימוה בארבע מאה זוזי אמר לה מה שמך אמרה ליה מתון אמר לה מתון מתון ארבע מאה זוזי שווי', חזינא מזה דבאמת צריכים להיות מתון ולא להיות קנאי כ"כ, ע"ז ענה לו רבינו דמה שאמר מתון מתון ד' מאה זוזי שוי', היינו דהמתינות היה שוה ד' מאה זוזי רק במה שנוגע לדיני ממונות בין אדם לחבירו ולמעשה הוצרך לפרוע הסכום מה שהפסיד, אבל במה שנוגע לכבוד שמים אדרבא טוב עשה בעמיו במה שקנא קנאת ה' וקרע בגד הפריצות ממנה ועל זה לא התחרט כלל.

והמשיך רבינו ואמר לו, בדרכי לכאן עברתי דרך לאנדאן, ושם אמרתי לפרש דברי חכז"ל במס' פסחים (דף ד' ע"א) דילפי' דזריזין מקדימין למצות בצפרא מהא דכתיב וישכם אברהם בבקר, ובמס' חולין (דף צ"א ע"ב) מביא הגמ' שת"ח אל יצא יחידי בלילה וילפי' מהך קרא דוישכם אברהם בבקר, והוקשה התוס' שם דהיינו קרא דעקדה ושם לא היה יחידי דהיו שני נעריו עמו ויצחק בנו, ועוד הוקשה דאפילו היה יחיד אין לחוש מן המזיקין דשלוחי מצוה אינן ניזוקין, ועוד דמקרא דעקדה יליף במס' פסחים גבי בדיקת חמץ דלא אמרינן זריזין מקדימין למצוה טפי מצפרא מדלא השכים אברהם טפי מצפרא, והיכי מוכח התם דילמא שאני התם דהוי משום שלא יצא יחידי בלילה ולכך לא הקדים, ותירץ התוס' דהכא גרסינן וישכם אברהם בבקר אל המקום וגו' (בראשית י"ט) ולא גרסינן ויחבוש את חמורו, והראי' אינו מקרא דעקידה רק מקרא דכ' אצל סדום שהלך להתפלל על הפיכת סדום שהיתה בבקר, והיה לו להקדים להתפלל בלילה אלא שלא רצה לצאת יחידי בלילה והלך יחידי להתפלל עליהם ולא רצה שיהא שום אדם עמו בשעת תפלה ע"כ, חזינן מזה דכאשר התפלל אברהם אבינו לטובתן של רשעים עשה זאת כאשר הי' בבל יראה לשום בן אדם, כיון שאין לראות לאנשים שצדיקים מתפללין לטובת הרשעים, ורק בינו לבין קונו הותר לו להמליץ טוב עליהם ולהתפלל לטובתן, אבל כלפי בנ"א אדרבא מחוייבין להתריע נגדם בתוקף ועוז ולגלות קלונם ורשעתם ברבים.

והסיק רבינו בלש"ק 'דאס האב איך געזאגט אין לאנדאן, און איך זאג עס אייך אויך'.

ועוד הראה לו רבינו ראי' מוכחת לדבריו ממה שראינו שישעי' הנביא נענש על מה שאמר "בתוך עם טמא שפתים אנכי יושב", ולכאורה הלא ישעי' הנביא דיבר לבנ"י הרבה דברים קשים כגידין פי כמה מזה, ולמה נענש על דבריו אלו על שקרא אותם עם טמא שפתים, אלא הוא הדבר, ישעי' הנביא כאשר הוכיח את בנ"י הותר לו לדבר אליהם דברים כדרבונות אמנם כאשר דיבר להקב"ה הו"ל ללמד עליהם זכות ולדבר עליהם טובות, ומכיון שקרא למו עם טמא שפתיים כלפי שמיא לכן נענש.

ורבינו דיבר אליו דברים בוטים על זה שבמוסדות המזרחי לומדים בתערובות זכרים ונקבות, והרב טולידאנו הביא ראי' שמותרים ללמוד יחד מהא דאחז"ל (יבמות דף קי"ג) ר' יצחק בר ביסנא אירכסא לי' מפתחי דבי' מדרשא ברשות הרבים בשבת, אתא לקמי' דרבי פדת א"ל זיל דבר טלי' וטלייתא וליטיילו התם דאי משכחת לי' מייתו להו, ומכיון שאנו רואין שר'

פדת צוה לשלוח ילדים זכר ונקבה ביחד א"כ אין שום גרעון בדבר שלומדים יחד.

ע"ז ענה לו רבינו תיכף דבריך יוכיחו להיפך, מדחזינן ששלח דוקא טליא וטלייתא ולמה לא צוהו לשלוח ב' זכרים או ב' נקבות וזה מכיון שידע ששני זכרים ידברו וישחקו ביניהם ולא יתנו לב לחפוש אחרי האבידה שנאבדה, אבל לזכר ונקיבה שיודעים שאסור להם לדבר ולשחק ביחד הם יתנו לב למצא המפתחות שנאבדו, ומשום הכי שלח דוקא טליא וטלייתא.

כאשר שמע הרב טולידאנו דברי רבינו נכונים וקולעים אל השערה הרים ידיו למעלה ואמר שהוא מכיר בדבר שרבינו צודק בכל ענייניו ושיטותיו ואין להרהר אחריו כלום. ושוב נענה רבינו ואמר "הלואי זאלן זיי אלע קומען, וועל איך זיי אלע אויפווייזן דעם אמת".

◈◈◈

כן היה כשביקר באמעריקא שר הפנים של מדינת ישראל משה חיים שפירא שהי' ממפלגת המזרחי, ובא לבקר אצל רבינו, ומיד כשנכנס שאל את רבינו: "סאטמאר רב וואס זאגט איהר צו מדינת ישראל" ענה לו רבינו: איך וועל אייך זאגן, ס'איז נישט קיין "מדינה" און נישט קיין "ישראל" ורבינו התחיל לדבר עמו בנוגע כל הגזירות הרעות שגוזרים ראשי המדינה נגד היראים והחרדים לדבר ה', והוא התווכח עם רבינו שכמה מהדברים אינם נכונים, אך רבינו לא הרפה ממנו ועל כל דבר שטען עם רבינו הביא לו רבינו ז"ל ראיות והוכחות מוצקות ממציאות הדברים שלא היה אפשר בשום אופן להפריכם, ואף הוציא לו כמה קטעי עתונית מפי כתבם של הציונים בעצמם שמעידים על אמיתיות דברים אלו, עד שהוכרח להודות לרבינו כי כל דבריו אמת וצדק.

כשבא בחזרה לא"י נכנס הלה לשאול בשלום הרב אונטערמאן שהיה אז הרב הראשי אצלם, והוא שאלו על כל פרט ממה שהיה כשביקר אצל רבינו, ונענה אותו שפירא ואמר שידע שהרב מסאטמאר הוא חכם מחוכם בקי בכל הויות העולם ומבין דבר מתוך דבר וא"א בשום אופן להטעותו, וכשנכנסים אצלו צריכים להיות מוכן טוב מאד שיוכלו להתווכח עמו, כי א"א לנצחו בטענות הבל, כי הוא יודע היטב את אשר עמו.

כן דיבר אז על הראדיא וסיפר מכל מהלך הביקור שלו באמעריקא, ובמיוחד האריך ממה שהיה כשביקר אצל האדמו"ר מסאטמאר ושיבח מאוד את גדלותו וחכמתו העצומה של רבינו. ונתקיים אז בו כי מלאך רע בעל כרחך יענה אמן וגם המה הוכרחו להודות כי רוח ה' דיבר בו בחכמה יתירה.

◈◈◈

כמה פעמים כשדברתי עם הגה"ק ר' פנחס עפשטיין זצ"ל שח לפני מגדולת רבינו, ואמר כמה פעמים דמה שיש לנו כח כאן באר"י לעמוד בפרץ ולגדור גדר נגד הציונים ואין ביכלתם להרוס הדת כלול זהו רק מחמת כוחו הגדול והשפעתו של רבינו בארה"ב, ורמז ע"ז במליצה ישרה ע"ד לשון חז"ל לא יועיל לא יזיק, היינו לא יוא"ל אלמלי לא היה רבינו הק' ורב כוחו וחילו, לא יזיק לא היינו בכח להזיק למעשיהם הנפשעים של הציונים.

◈◈◈

אכן אע"פ שרבינו הי' הלוחם הידוע נגד הציונים והציונות בכל המובנים, ובעד מלחמה זו מסר נפשו כל ימיו עלי אדמות. אמנם כמה פעמים ראינו בעליל שבדברים הנוגעים לענין מידות שבין אדם לחבירו, אז עשה רבינו כפי חובת כל היצור, והכיר טובה לכל מי שהשתדל עבורו, אף שהלה הי' נמנה בין הציונים וכדומה.

בהופעת רבינו בארה"ק בשנת תשכ"ה והיה הקבלת פנים עם כל הטראסק בא אח"כ הראש של הפאליציי לרבינו לקבל ברכתו, ורבינו הודה לו על טרחתו בסידור הקבלת פנים, אף שבאמת לא היה לו לרבינו שום נייחא נפשא מכל העסק, ואדרבא מאס בה בתוקף כמו שאמר לי במפורש, מ"מ כאשר שאל את רבינו האיך מצא חן בעיניו הסדר, ע"ז ענה לו בחכמה "מיט די זאך איז גוט", ותיכף תפס הלה כוונתו וא"ל "חכמים הזהרו בדבריכם, הרבי מאד נזהר בדבריו".

וכן ראיתי אצל רבינו שתבע שמדת הקנאות לא יהא סתירה למדת אנשיות, ועובדא הוה כאשר הצלחנו להשיג רשות להוסיף על בנין הישיבה בהשתדלות שר הבני' מר. ש"ז דרוק מפאגו"י, שאלתי את רבינו האם מותר לנו לכתוב לו מכתב תודה על השתדלותו שעשה למענינו, וא"ל רבינו שבוודאי מחויבים אנו מחובת אנושית לכתוב לו מכתב כראוי להכיר טובה על מאמציו.

מדור מיוחד לרגל יומא דהילולא קדישא של מרן רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — קפד — בלתי מוגה

המשך השיחה בביקור הגאון הגדול רבי מיכל זילבער שליט"א

ראש ישיבת זוויעהל ירושלים ת"ו

בבית כ"ק מרן רבינו שליט"א – בקרית יואל יע"א

יום ה' פרשת קרח תשע"א לפ"ק

- חלק ב' -

יכיל בקרבו:

בד' החת"ס שמשרע"ה המשיך את טעם הפירות שבאר"י אל המדבר – בד' מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל לבאר שהשמן של החשמונאים לא היה שמן נס – בד' החכם צבי שאדם הנברא ע"י ספר יצירה פטור מן המצוות – בקושיית השיטה מקובצת למה לא ילפינן מאאע"ה שחלב לא נאסר משום אבר מן החי – בגודל איסור בב"ח ומפלת נבוכדנצר היה ע"י שחננ' מישאל ועזריה לא נכשלו באכילת בב"ח – בקבה"ת לא היה דינא דבר מצרא היות שהמלאכים אינם יכולים להוסיף בתורה – במחלוקת הראשונים בקידושין אי עני המהפך בחררה של הפקר נקרא רשע – ד' הר"י והאלשיך והחת"ס בגודל מעלתן של ישראל מכל אומה"ע שקבלו את התורה – ד' הרמב"ן והחת"ס בגודל קדושת לשון הקודש על שאר ע' לשונות והחבדל ביניהם – ד' הש"ך והערוגה"ב בקדושת הפה ללימוד התוה"ק – בד' הספה"ק שתורה שבע"פ היה מרומז בלוחות שניות – בגודל מעלת הצדיקים שהתורה היה חקוק על לבם – בד' המהרש"א והקדושת לוי בגודל קדושת בתי כנסיות שבחו"ל וד' רביה"ק בזה – זכרונות מעבודתו בקודש של מרן רביה"ק בעל הדבר"י זי"ע – בענין מדת האמת של הרה"ק משינאווא והרה"ק מגארליץ – עדותו של הדברי שמואל על עבודתו של הרה"ק מצאנז ועבודת חסידי קדמאי – בענין גודל החשפעה מברכת אדם גדול.

רבינו כיבדו לברך על העגבים

הגר"מ: מ'טרעפט אין די פריערדיגע פרשה (פ' שלח) אז די מרגלים האבן געברענגט גפן תאנה ורמון, איז שווער פארוואס האבן זיי נישט געברענגט חטה און שעורה?.

רבינו: אין פסוק שטייט (במדבר יג, כ) ולקחתם 'מפרי' הארץ.

הגר"מ: דער הייליגער מהרש"א אין מסכת סוטה דף לז פרעגט אויך די קשיא, און זאגט אז חטה און שעורה און זיתים זענען חיי נפש, אזוי זאגט די גמרא אין בבא בתרא (דף צ:), און זיי האבן געוואלט ווייזן אז ס'איז דא אין ארץ ישראל גפן תאנה און רמון, און דבש האבן זיי אויך דערמאנט אין זייערע ווערטער 'ארץ זבת חלב ודבש', אבער חיי נפש – דאס איז חטה און שעורה און זית – זענען נישט דא דארט אין ארץ ישראל.

אין די באוואוסטע תשובה פון חתם סופר צום ישמח משה אין חלק או"ח סי' קצ"ז, זאגט דארט דער חתם סופר פון ווארו האט משה רבינו געהאט מן, נאר ער האט אריבער געפירט דעם גאנצן קראפט פון תבואת ארץ ישראל צו זיך, און זיי – אין ארץ כנען – האבן געגעסן קש ותבן.

דער חתם סופר זאגט (חת"ס עה"ת פרשת שלח עמ' ס"ז) א דבר חידוש, פארוואס האבן די מרגלים טאקע נישט געברענגט

הוצאות הגליון בשבוע זו נתנדב ע"י ידידינו הרבני הנגיד הנכבד והמפואר

מוה"ר חיים לאנדא שליט"א

לטו"נ מרן רביה"ק יואל בן מרן רביה"ק חנני' יו"ט ליפא זיעוועבי"א

עלה בסערה השמימה ביום כ"ו מנחם אב תשל"ט לפ"ק

מיט זיך פון ארץ ישראל שמן ודבש, ווייל די מן וואם די אידן האבן געהאט אין מדבר איז געווען 'לשד השמן' און די טעם איז געווען 'כצפיחית בדבש', פון וואו האט משה רבינו געהאט די טעמים (שמן זית וכן תמר שנקרא דבש), נאר ער האט דאם אויך געברענגט פון די פירות פון ארץ ישראל, אויב אזוי איז געבליבן אין ארץ כנען נאר גפן תאנה ורמון, אבער זית און תמר איז טאקע נישט געווען.

רבינו: ס'איז געבויט (דברי החתם סופר שם בתשובה) אויף אלישע וואם ס'שטייט ביי אים 'ויעמוד השמן' (מלכים–ב ד, ו), זאגן חז"ל (מדרש ילקוט רמז רכ"ה) נתייקר השער [ולמה היה הדבר הזה שנתייקר השמן בכל הארץ, כי ע"י שהמשיך הנביא כל צינורי השמן – שהי' ראוי להשפיע אל הזיתים – לתוך כלי האשה, ממילא נתקלקלו כל הזיתים, ונתייקר השער].

הגר"מ: יא, במילא זאגט דארט דער חתם סופר (בתשובתו שם) אז די מרגלים האבן נישט אפגענארט די אידן, ווייל זיי האבן נישט געפינען דארט קיין ברויט, נאר קש ותבן, און ס'איז נישטא וואם צו עסן, און אויף דעם האט כלב געזאגט (במדבר יד, ט) כי לחמנו הם, און דאם איז געווען א תשובה אויף דעם וואם דארטן איז דא נאר קש ותבן, ווייל מיר עסן זייער ברויט.

רבינו: דער טאטע ז"ל באנוצט זיך מיט דעם חתם סופר לגבי חנוכה, ס'איז דאך דא א גאנצער מדובר ביי חנוכה לגבי שמן נם, ווייל שמן נם איז דאך נישט כשר צו די מנורה, האט דער טאטע ז"ל געזאגט אז די חשמונאים האבן ממשיך געווען אלע שמנים פון ערגעץ אנדערש אז זיי זאלן אנקומען צום בית המקדש, במילא איז עס נישט געווען קיין שמן נס (עי' בחידו"ת מהר"ם ט"ב לחנוכה עמ' ל"ב מש"כ בזה, ומרן ז"ל מזכיר ענין זה גם אצל המרגלים בברך משה פ' שלח עמ' קכ"ה).

הגר"מ: כ'האב געזאגט, ס'איז דא א שאלה אין תוספתא וואם דער רד"ק (מלכים ב, ד) ברענגט אראפ [שם במעשה דאלישע], אז ווען ס'איז געשען די נס, האט זי אים געפרעגט צי מ'דארף מעשר'ן די שמן נם, האט ער געזאגט אזוי ווי דיין מאן האט געשפייזט די נביאים, און האט נישט ג'מעשר'ט, אזוי אויך ביי שמן של נס דארף מען אויך נישט מעשר'ן. און אויב ס'איז פון די זיתים וואלט מען עס געדארפט מעשר'ן.

רבינו: ווייל אויב ס'איז פון די זיתים פון אנדערע פלעצער איז עס נישט געווען קיין שום נס.

הגר"מ: אוודאי.

רבינו: דער רי"ם (החידושי הרי"ם) מוטשעט זיך מיט די קשיא לגבי שמן נס ביי די חשמונאים (הובא בס' כלי חמדה, וע' בדברי יואל לחנוכה ח"א דרוש ז' יעויי"ש).

הגר"מ: דער קב הישר (פרק צו) ברענגט אז ס'איז געווען די פך השמן פון יעקב אבינו, און אלע פרעגן ס'איז דאך שמן המשחה (וע' בזה ביאור גדול בדברי יואל לחנוכה חלק ב' דהדש קס"א).

רבינו: ביי נדבות המשכן איז דאך אויך אריינגעקומען די ברכה (עי' במדרש תנחומא פ' תרומה ס"ד), אזוי שטייט, בריכות בחשבון [ודרשו חז"ל (מדרש רבה פ' פקודי) שנכנם הברכה בנדבת המשכן][1] און כ'האב אריינגעטראכט צי דאם וואם ס'איז אריינגעקומען די ברכה, צו ס'איז יא געווען כשר [כיון שהקב"ה ציוה שיתנו מנדבת לבם לצורך כלי המשכן כסף וזהב, א"כ צריך להיות מין זהב ומין כסף ממש, ולא הנברא ע"י נס, ומהיכי תיתי שיהא ראוי למלאכת המשכן].

הגר"מ: צו דעם וואם דער רבי האט געזאגט אז ס'איז אריין די ברכה אינעם משכן, האב איך געברענגט א ראיה פון א פסוק אין די תורה, פון דעם וואם משה רבינו האט נישט געוואלט נעמען די מראות הצובאות (שמות לח, ח וברש"י שם), איז פון וואו האט ער געוואלט מאכן דעם כיור וכנו, ס'איז דאך געווען פונקט נחושת נאר אויף די אנדערע כלים פון נחושת, און אלעם איז געווען אויסגערעכנט?, נאר משה רבינו האט געהאלטן אז וויפיל מ'וועט דארפן וועט זיין (ואם לא יקח את המראות הצובאות, יהי' ברכה בהנחושת גם לצורך הכיור וכנו), האט אים דער רבונו של עולם געזאגט דו ביזסט געערעכט, אבער איך וויל מ'זאל מאכן די כיור פון די מראות הצובאות (ועיי"ש ברש"י הטעם בזה).

רבינו: מ'טרעפט אז די מלאכים האבן געגעסן בשר בחלב ביי אברהם אבינו, לכאורה פארוואם האבן זיי טאקע געגעסן בשר בחלב, שטייט פון פריערדיגע, אויפן פסוק (בראשית יח, ח) ובן הבקר אשר עשה, אז אברהם האט עם באשאפן מיט ספר יצירה (עיין ילקוט ראובני פ' וירא, ולפי זה כתבו המלבי"ם והגרש"ק בחכמת התורה פ' וירא כי מה שהאכיל אברהם להמלאכים בשר בחלב, היינו משום שהיה בשר שנברא על ידי ספר יצירה), און די מלאכים האבן געהאלטן אז ס'האט נישט קיין דין פון בשר.

איז פון מתן תורה א ראיה אז ס'הייסט יא בשר, ווייל פארוואם האבן די מלאכים נישט באקומען די תורה, ווייל

---

1 עי' באוהב ישראל פ' פקודי, וע"ע בדברי יואל לחנוכה ח"א דרוש ט', ובמהר"ם ט"ב לחנוכה דרוש א'.

זיי האבן געגעסן בשר בחלב (כמבואר במדרש שוחר טוב מזמור ח'), איז א ראיה אז עס האט יא א דין פון בשר בחלב, אפילו ס'איז געווארן באשאפן דורך ספר יצירה, קען זיין פון דעם א ראיה אז אפילו ס'איז שמן נם איז עם אויך שמן.

דאם אליינם איז א חידוש, פארוואם האט אברהם אבינו געדארפט באשאפן דעם בן הבקר מיט א ספר יצירה, האט ער דען נישט געהאט?.

הגר"מ: ס'איז דאך קלאר אין פסוק אז ער האט געהאט אסאך (כמ"ש הכתוב (בראשית יג, ב) ואברם כבד מאד במקנה וגו').

רבינו: יא, נאר כ'האב געקלערט אזוי, אברהם אבינו האט געוואלט אז די אידן זאלן באקומען די תורה, און מיט דעם וואם די מלאכים האבן געגעסן בשר בחלב האבן זיי פארשפילט די תורה, איז ווען אברהם אבינו וואלט זיי געגעבן געהעריגע בשר בחלב, וואלטן זיי דאך דאם נישט געגעסן, האט ער בכוונה פאר זיי באשאפן מיטן ספר יצירה, אזוי וועלן זיי עסן, און אזוי וועלן די אידן קענען באקומען די תורה.

הגר"מ: אין שיטה מקובצת אין בכורות דף ו' (הנדפס בדפי הגמרא) שטייט א קשיא פארוואם ברענגט נישט די גמרא א ראיה פון אברהם אבינו אז חלב איז מותר (ואיננו בכלל אבר מן החי), פון דעם וואם אברהם אבינו האט געגעבן פאר די מלאכים חלב.[2]

רבינו: יא, די גמרא מוטשעט זיך דארטן פון וואו לערנט מען ארוים אז חלב איז מותר [ואינו אסור משום אבר מן החי].

הגר"מ: איז לויט וואם דער רבי זאגט אז ס'איז געווען דורך ספר יצירה, קען זיין אז אלעס איז געווען דורך ספר יצירה, במילא איז נישט קיין ראיה.

רבינו: אבער ס'שטייט 'ובן הבקר אשר עשה', [והיינו רק בקר אחד עשה בספר יצירה, כדאיתא בהדיא בס' חסד לאברהם (עין משפט נהר נ"א) שאאע"ה הלך להביא ג' פרים עם ישמעאל בנו, והמלאך רפאל הלביש עצמו בצורת פר חשוב, ואברהם רצה ליטלו ונשתמט מאצלו, עד שהגיע לפתחו של מערת המכפילה, ואז נפתחו שערי המערה, ואברהם ראה את אדם וחוה קבורים שם והריח ריח גן עדן, מיד ידע מעלת המקום וחמד להיות שם קבורתו, ומיד נמסר הפר מאליו בידו, וכשבא לשוחטם לא מצא אלא שנים כי רפאל נעלם, ואז הוכרח לברוא פר אחד ע"י ספר יצירה, כדי לא להטריח את האורחים עד שיביא פר אחר ממקנתו, עיי"ש].

הגר"מ: אלע בעלי דרוש האבן זיך געשטעלט אויף דעם מדרש, פארוואם דוקא דורך בשר בחלב האבן די אידן באקומען די תורה, און נישט דורך א אנדערע מצוה?, די לשון המדרש איז (שם במדרש שוחר טוב) תינוק שלהם כשהוא בא מבית רבו, אז יעדער קינד וואם קומט אהיים פון חדר וווייסט די הלכה פון בשר בחלב, ס'איז א דבר פשוט אז מ'טאר נישט.

רבינו: ס'איז אינטערסאנט, ס'איז דא א זוהר הק' (פ' משפטים דף קכה:) וואם זאגט אז ווער ס'עסט בשר בחלב פארלירט דעם צלם אלקים, קומט אוים עפעס א ענין ווי די מלאכים האבן פארלוירן דעם צלם אלקים.

הגר"מ: אין זוהר הק' שטייט דארט אז נבוכדנצר"ם מפלה איז געווען דורך דעם וואם ער האט געגעבן א יעדן טאג פאר דניאל און חנני' מישאל ועזריה צו עסן בשר בחלב, און זיי האבן נישט געוואלט עסן ביי אים, אזוי זענען זיי ניצול געווארן פון זיינע עונשים וואם ער האט זיי געוואלט געבן.

די וועלט זאגט א סיפור, אז דער חוות דעת האט זיך געטראפן מיט רבי הערשעלע זידיטשויבער (בעמח"ס עטרת צבי על הזוה"ק), דער חוות דעת איז דאך געווען דער גאון אין נגלה, און רבי הערשעלע איז געווען דער גאון אין נסתר, דער חוות דעת האט געזאגט פארץ זידיטשויבער רביץ 'דו וועסט מיר זאגן א חידוש אין נגלה און איך וועל דיר זאגן א חידוש נסתר'. דער חוות דעת האט געזאגט א חידוש אין נסתר, אז ער האט געזעהן אין איינע פון די ספרי המקובלים, אז די שרשים פונעם אתרוג צושפרייטן זיך אין די צורה פון שם הוי"ה, און ביי רבי הערשעלע איז עס געווען א חידוש. און דער זידיטשויבער האט אים געזאגט פשט אין א תיקוני זוהר על פי נגלה, ס'שטייט אין תיקוני זוהר (תיקון י"ד) אויפן פסוק 'ראשית ביכורי אדמתך וגו' לא תבשל גדי בחלב אמו (שמות כג, יט)', האט רבי שמעון בר יוחאי געזאגט 'אליהו הנביא קום אראפ פון הימל, און זאגט מ'זאל נישט נכשל ווערן אין אכילת בשר בחלב', האט רבי הערשעלע זידיטשויבער געזאגט, אז תום' זאגט דאך אין חולין (דף קנ: ד"ה כל הבשר) פארוואם דארף שטיין אין תוספתא אז בשר בחלב איז אסור בין בזמן הזה, ווייל ס'שטייט נעבן ראשית ביכורי אדמתך [וא"כ איתקיש לביכורים דנוהג רק בא"י], וועל איך אפשר מיינען אז בשר בחלב איז אויך נוהג נאר אין ארץ ישראל, וועגן דעם זאגט ער פאר אליהו

---

2 ועיי"ש שתירץ בשם הר"י ז"ל דהוי סבור שהם בני נח, ולא נצטוו על כן, כי אין זה מו' מצוות בני נח שקיבלו עליהם, עיי"ש.

הנביא זאל זאגן אז ס'איז אסור איבעראל, און מ'זאל נישט מאכן דעם טעות אז ווייל ס'שטייט נעבן ראשית ביכורי אדמתך איז עם נוהג נאר אין ארץ ישראל, דאם איז געווען פשט על פי נגלה אין א תיקוני זוהר.

רבינו: קומט אוים אז די מלאכים ווען זיי זענען געקומען צו אברהם אבינו האבן אפשר געמיינט אז ווייל דעמאלטס איז נישט געווען קיין ביכורים, מעג מען עסן בשר בחלב.

הגר"מ: אה, מיט דעם זאגט דער רבי נאך א תירוץ פארוואס די מלאכים האבן יא געגעסן בשר בחלב, ווייל ס'איז נאכנישט דא קיין ביכורים.

רבינו: יא. כ'האב אויך אמאל געזאגט, פארוואס האבן די מלאכים טאקע געגעסן בשר בחלב, קיינמאל עסן זיי דאך נישט, און איינמאל ווען זיי עסן יא, מוזן זיי דען עסן בשר בחלב?, נאר דער רבי ר' העשיל פרעגט די קשיא, בשר בחלב איז דאך נאר דרך בישול אסרה תורה (חולין ד:), און אברהם אבינו האט דאך זיכער נישט געקאכט, איז וואס איז געווען די איסור?, נאר דער רשב"א פרעגט די קשיא וויאזוי מעגן חכמים מוסיף זיין און מאכן גזירות, ס'איז דאך דא בל תוסיף, אזוי פרעגט דער רשב"א אין ראש השנה (דף טז:), ענטפערט דער רשב"א, די תורה האט געזאגט אז אליינס טאר מען נישט מוסיף זיין, אבער אויב מ'טוט ווייל חכמי ישראל האבן געהייסן, מעג מען יא. פארוואס מעגן די חכמי ישראל יא מוסיף זיין?, נאר וויבאלד א מענטש איז דאך א בשר ודם, און ער קען מאכן א טעות, האט די תורה געגעבן רעכט פאר חכמי ישראל צו מאכן גדרים און סייגים כדי מ'זאל נישט מאכן א טעות און עובר זיין, אבער סתם אזוי איז דא בל תוסיף. אבער דאם איז נאר ביי א מענטש וואם קען זיך טועה זיין, אבער מלאכים וואם קענען זיך נישט טועה זיין, האבן נישט קיין רעכט מוסיף צו זיין.

לויט דעם קען מען זאגן אז אברהם אבינו האט טאקע נישט געגעבן קיין בשר בחלב על ידי בישול, און מן התורה מעג מען עם עסן, און נאר מדרבנן טאר מען עם נישט עסן, און וויבאלד זיי זענען מלאכים האבן זיי נישט געטארט מוסיף זיין, און זיי האבן געמוזט עסן, ווייל אויב זיי עסן נישט ווייל ס'איז אסור מדרבנן, איז עם ביי זיי בבל תוסיף.

נאר לכאורה פארוואס האט זיי אברהם אבינו טאקע דאם געגעבן צו עסן?, נאר ווייל די מלאכים האבן גע'טענה'ט ביי קבלת התורה אז עם קומט זיך די תורה פאר זיי אלץ דינא דבר מיצרא, אבער אויב ס'איז דא פסידא דמוכר איז נישטא קיין דינא דבר מיצרא, און וואספארא פסידא איז דא פאר"ן מוכר?, ווייל א איד מעג מוסיף זיין אין תורה, יגדיל תורה ויאדיר, האט דער אויבערשטער כביכול א גרעסערע תורה, אבער די מלאכים וויבאלד זיי טארן נישט מוסיף זיין, ווען זיי וואלטן באקומען די תורה, וואלט דאך די תורה געבליבן אזוי ווי זיי האבן עם באקומען, וואלט געווען א פסידא פאר"ן מוכר. און דאם איז געווען די תשובה פאר די מלאכים, לא זהו שירדתם ואכלתם בתוך ביתו, פארוואס האבן זיי געגעסן, ווייל זיי האבן נישט געטארט מוסיף זיין, אויב אזוי, ווען דאך זיין פסידא פאר"ן מוכר, במילא איז נישטא דינא דבר מיצרא.

הגר"מ: כ'האב אמאל גע'טענה'ט ווען דינא דבר מיצרא – דער חיד"א ברענגט דאך כסדר ווען דעם – לכאורה איז דא א פלא'דיגע קשיא, די מלאכים וויסן דאך שוין לאנג פון די תורה, איז פארוואס יעצט ווען מ'האט עם געוואלט געבן פאר די אידן, האבן זיי זיך דערמאנט צו בעטן די תורה, זיי וויסן דאך שוין פון דעם צוויי טויזנט יאר (בס' ישמח ישראל ריש פר' קרח מביא קו' זו בשם הרה"ק מוואהרקא ז"ל) – דער חיד"א ברענגט עם אין א אנדערע פלאץ בשם רבי יצחק כהן – נאר פון דעם איז טאקע א ראיה אויף דינא דבר מיצרא, ווייל כל זמן דער מוכר פארקויפט עם נישט, קען מען דאך נישט קומען בעטן זיין פעלד, ווען דעם ביז יעצט האבן די מלאכים נישט געהאט קיין טענות, אבער יעצט אז מ'גיט עם אוועק פאר די אידן, זענען זיי געקומען מיט טענות אז זיי זענען פריער, איז א ראיה אז מ'מוז זאגן דינא דבר מיצרא, ווייל ווען נישט וואלט געווען א מורא'דיגע קשיא, פארוואס נאר יעצט האבן זיי זיך דערמאנט צו בעטן די תורה.

רבינו: דער חיד"א פרעגט דאך אויך די קשיא, אויב נאר יעצט ווען משה רבינו איז געקומען מקבל זיין די תורה, האבן די מלאכים עם געבעטן, איז עם דאך אזוי ווי א עני המהפך בחררה [שנקרא רשע] (קידושין נט:), נאר עם גייט אריין אין די מחלוקה פון רש"י (ד"ה עני) און תוס' (ד"ה עני), אויב מ'קען נישט האבן א צווייטן פלאץ, צי דעמאלטס הייסט עם אויך עני המהפך בחררה, און לויט תוס' איז נישטא ביי אזא אופן קיין איסור פון עני המהפך בחררה, ווייל זיי קענען נישט האבן די תורה אין א אנדער פלאץ, האבן זיי יא געמעגט פאדערן די תורה פאר זיי, אבער לויט רש"י איז נישט אזוי, אויב אזוי, ווען עם זיין תלוי אין די מחלוקה פון רש"י און תוס'.

הגר"מ: עם קען אבער זיין אז דער שמועס וואם דער רבי האט פריער געזאגט ווען זיין טאקע דער הסבר, השי"ת האט געזאגט פאר די מלאכים, ווי אזוי ווילט איר קריגן אויף

די תורה, כ'וויל דאך געבן די תורה נאר אויב מ'קען עפעס מאכן מיט דעם, כסדר שטייט דאך אזוי אין חז"ל (בכורות כו: ועוד) מסרו הכתוב לחכמים, און אויב איך קען אייך עס נישט איבער געבן אז איר זאלט קענען מפרש זיין און צולייגן, איז ווי אזוי ווילט איר די תורה?!.

רבינו: מ'זאגט דאך אזוי אויפן נוסח הברכה, אשר בחר בנו מכל העמים ונתן 'לנו' את תורתו, זאגט די ר"ן (דרשות הר"ן דרוש ז') אז דער באשעפער האט אונז איבער געגעבן די תורה מ'זאל קענען מחדש זיין (ובזה מיושב נוסח הברכה 'אשר בחר בנו', דלכאורה הרי השי"ת חזר על כל אומה ולשון שיקבלו התורה ולא רצו, ואיך שייך לומר אשר בחר בנו, אך לפי הנ"ל מתורץ שפיר, כי זה הכח והמעלה לדרוש ולהוסיף כמו שנתן לנו את תורתו, לא ניתן לעכו"ם רק לנו עמו ישראל, ובזה בחר אותנו יותר מכל אומה ולשון, עכ"ד ודפח"ח. עי' בקדושת יום טוב (פ' משפטים))

הגר"מ: דער סלאנימער רבי דער ברכת אברהם האט אמאל געפרעגט א קשיא, ס'זעהט אוים א בעל–בתי'שע קשיא, וואם איז דאם אזא גרויסע שבח וואם מ'זאגט 'אשר בחר בנו', יעדער סוחר קלויבט זיך אוים די בעסטע סחורה, איז וואם איז דאם א שבח אשר בחר בנו מכל העמים, און אתה בחרתנו מכל העמים, נאר בפשטות איז די כוונה, אז אפילו ווען מיר זענען חלילה ערגער פון זיי, האט ער אויך אונז אויסגעקליבן, און דאם איז א חיזוק גדול, אז ווי א איד זאל נאר נישט זיין, איז ער אויך חשוב.

רבינו: דער אלשיך הק' טייטשט דאך (סוף פ' עקב) ויבחר בכם 'מכל' העמים, אז אקעגן די אומות זענען די אידן אייביג חשוב.

ס'איז דא א חתם סופר (דרשות לכ"ז אלול דף שנח:) וואם רעדט וועגן מעריך זיין די אידן אקעגן די אנדערע אומות, זאגט ער אז דאם איז נאר אז ס'איז דא אמונה, וארשתיך לי באמונה (הושע ב כא–כב), און דעמאלטס גיט דער אויבערשטער חסד ורחמים, אז אונז זענען מיר חשוב אנטקעגן די אומות.[3]

הגר"מ: אין קדושת לוי – אויף פרקי אבות – איז דא א גאנצע שמועס אויף אתה בחרתנו, לכאורה קיינער האט דאך נישט געוואלט נעמען די תורה, און נאר אונז האבן געוואלט, איז וואם איז דאם אשר בחר בנו, זאגט ער מיט א משל כדרכו, אז ס'איז יא געווען א בחירה.

רבינו: דער קדושת לוי (לחג השבועות) זאגט אז דאם וואם א איד קען היינט רעדן מיט א גוי און דער גוי איז אים נישט מושך פון עבודת ה', איז נאר וועגן דעם וואם דער אויבערשטער האט זיי אנגעטראגן די תורה, און זיי האבן געוואלט נעמען די תורה, נאר זיי האבן נישט געוואלט וואם מ'האט זיי געזאגט, למשל עשו האט געוואלט נעמען די תורה חוץ לא תרצח, וועגן דעם האבן זיי א יניקה, און די אידן קענען רעדן מיט זיי.

הגר"מ: דער של"ה הק' (מס' פסחים דרוש ג' לשבה"ג) ברענגט אראפ אויף דאם וואם די גמרא זאגט (סנהדרין ד.) והיו לטטפת, אז טט בכתפי שתים, און פת באפריקי שתים, זענען לשון הקודש, אז די חז"ל האבן געוואוסט אז יעדער לשון מוז האבן א חיות פון די תורה, און דאם אז ס'איז דא א וואַרט פון די תורה וואם ס'איז אריין געפאלן אין די שבעים לשון, דאם איז זייער חיות.

ס'איז א פלא, ס'שטייט (דברים א, ה) הואיל משה באר את התורה הזאת, (ופרש"י שם) בשבעים לשון, איז דא א חסידישע געדאנק, אז משה רבינו האט זיי געגעבן א כח אז אפילו מ'וועט זיין צווישן די שבעים לשון זאל מען אויך קענען מקיים זיין די תורה.

רבינו: שטייט (סוטה לז:) ביי יוסף הצדיק אז דער מלאך האט אים אויסגעלערנט אלע שבעים לשונות, פרעה האט יא געקענט די שפראכן, נאר לשון הקודש האט ער נישט געקענט, פרעגט דער ייטב לב (פ' בא) ווי אזוי קען זיין אז אלע שפראכן האט ער געקענט, און פונקט לשון הקודש נישט?, נאר אין לשון הקודש איז דא די אותיות און עם איז אויך דא די מילוי פון די אותיות, אז א אל"ף איז אל"ף למ"ד פ"א, און דאם האט ער נישט פארשטאנען.[4]

---

3 וז"ל החתם סופר: בפסוק (הושע ב כא) וארשתיך לי בצדק ובמשפט ובחסד וברחמים וארשתיך לי באמונה, יש מדרשים חלוקים, יש אומרים (דב"ר פ"ג ס"ז) כי הקב"ה נותן חסד ורחמים אם הארוסה תתן צדקה ומשפט, ואז נשלמו האירוסין. נמצא לפי זה אם ח"ו ביום הדין אין במעשינו צדק ומשפט, לא יעשה עמנו חסד ורחמים חלילה. אך יש במדרש (ילקוט הושע רמז תקיט) שכנסת ישראל לא תתן רק אמונה וארשתיך לי באמונה, ואז כדאי האמונה שיתן הוא ית"ש צדק ומשפט חסד ורחמים ארבעתן ממנו. ולהכריע בין הדעות נראה על פי מאמר חז"ל (עירובין כא:) גלינה בכפרים, אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה גלינה בכופרים באומות העולם שכופרים בך, ונגד מעשיהם של אלו יראו עמך כולם צדיקים. והשתא לפי זה יראה אם יעריך הקב"ה מעשינו בפני עצמינו, היה מן הראוי שאם לא ימצא בנו צדק ומשפט, לא יעשה עמנו חסד ורחמים, אך אם יעריך נגד מעשי גוים, אזי כדאי האמונה שתהיה מאתנו, וצדק ומשפט מאת ה', עכ"ד.

4 וז"ל הייטב לב (ר"פ בא) י"ל בביאור הכתוב (בראשית מא מה) ויקרא פרעה שם יוסף צפנת פענח, ותרגומו דמטמרין גלין ליה, כי איתא בגמרא

הגר"מ: כ'האב אמאל געזאגט אויף דעם, ס'איז אפשר קרוב אל הפשט, יוסף הצדיק האט דאך געהאט א גוטער טיטשער, דער מלאך גבריאל, אבער ס'איז אים נישט אריין אין קאפ, און צוליב דעם האט מען געדארפט אים צולייגן א ה' אין זיין נאמען יהוסף (כמבואר בגמרא סוטה לו: ועי' בדברי יואל (דברים יג: ד"ה ונל"פ), **און פרעה וויסט שבעים לשון?. נאר ווייל** איז של"ה הק' שטייט אז לשון הקודש איז פון פנים, און די ע' לשונות זענען פון די אחוריים, פרעה איז דאך די אותיות הער"ף (כדמובא בשם האריז"ל), **איז ביי די שבעים לשון איז ער** א בן בית, אבער לשון הקודש קריכט אים נישט אין קאפ אריין, פאר יוסף קריכט אבער נישט אריין די שבעים לשון, ווייל מדת יוסף איז נאר 'פנים'.

רבינו: די בחינה פון ראה 'פניך' לא פיללתי (בראשית מח, יא).

והמשיך רבינו ואמר: אין רוסלאנד איז געווען גרויסע גזירות אויף אידישקייט, מ'האט געוואלט אז בחורים זאלן לערנען שפראכן, און איינער פון די גדולי ישראל איז געגאנגען צו דעם מיניסטעריום רעדן מיט אים וועגן דעם, פרעגט אים יענער, פארוואם לאזט ער נישט לערנען די גוי'אישע שפראכן, מ'זעהט דאך ביי מרדכי הצדיק וואם דורך אים איז ארויסגעקומען דער נס ביי די גזירה פון המן, ווייל ער האט יא געקענט אלע שפראכן, האט דער גדול געענטפערט, פון דארט איז א ראיה אז א איד קען נישט די שפראכן, ווייל פארוואם האבן בגתן ותרש געריידט אקעגן מרדכי, און זיי האבן נישט מורא געהאט אז ער וועט פארשטיין וואם זיי רעדן, אלא מאי, ווייל זיי האבן געוואוסט אז א איד קען נישט די גוי'אישע שפראכן [דבר זה מתאמרא משמיה דהחידושי הרי"ם ז"ל].

הגר"מ: כ'האב אמאל געפרעגט רבי יוסף נפתלי שטערן (מעיה"ק ירושת"ו מסדר ומו"ל ספרי חת"ס עה"ת ודרשות חת"ס), **אז** דער הייליגער חתם סופר זאגט (פרשת נח עמ' ל"ה), **אז** לשון הקודש איז נאר די ווערטער וואם דער אויבערשטער האט געגעבן די תורה, אבער דאם וואם ס'שטייט אין די משנה נעמען פון כלים וואם די חכמים רופן זיי אזוי אָן, איז נאר לשון עברי, **און נישט לשון הקודש, אזוי זאגט דער חתם סופר** (ועי' מש"כ מרן רבינו ז"ל בויואל משה (מאמר ג' אות כ"ח) על דברי חת"ם אלו).

און ס'איז ידוע אז הקורא קריאת שמע בכל לשון דארף ער פארשטיין וואם ער זאגט, און ביי לשון הקודש דארף מען נישט פארשטיין (עי' שו"ע או"ח סי' ס"ב), **דער משנה ברורה** (ביאור הלכה שם ד"ה ויכול וכו') **זאגט פשוט פשט אז לשון הקודש איז א לשון בעצם. לויט דעם קען זיין אז אויב ער וועט זאגן בלשון עברי, אוודאי אז נישט, אוודאי ס'איז געבויט אין גע'גנב'עט פון אנדערע שפראכן, אזוי ווי חז"ל האבן געגעבן נעמען אויף כלים אין משניות, איז עם נישט לשון הקודש נאר ס'איז לשון עברי.**

רבינו: דער רמב"ן (שמות ל, יג) **זאגט אז די שפראך וועלט אנגערופן 'לשון הקודש', ווייל מיט דעם איז באשאפן געווארן די וועלט, און די תורה איז געגעבן געווארן מיט דעם, און אלע נבואות פאר די נביאים איז געזאגט געווארן אויף לשון הקודש** [עי' בדברי יואל פ' במדבר (עמ' כ"ג), וע"ע בויואל משה (מאמר ג' אות כ"ח) מ"ש בזה].

הגר"מ: דער חתם סופר **זאגט אזוי** (דרשות חת"ס עמ' ק) **אז אלע שפראכן ווען מ'רעדט נוכח סיי צו א זכר און סיי צו א נקיבה רעדט מען די זעלבע שפראך 'דו', נאר ביי לשון הקודש איז דא א חילוק 'אתה' און 'את', ווייל לשון הקודש איז קדוש, און ס'איז שוין דא די הבדלה, ווי אזוי מ'רעדט, ס'איז א מורא'דיגע הבחנה.**

רבינו: יא, דער חתם סופר רעדט פון דעם (שם) ביי דעם וואם יוסף האט געזאגט (בראשית מה, יב) **כי פי המדבר אליכם, זאגט דאך רש"י בלשון הקודש, פרעגט דער רמב"ן די קשיא אז די מצריים האבן אויך געריידט לשון הקודש** (מכיון שארץ כנען קרובה לארץ מצרים), **ער שמועסט עם דארט אוים באריכות.**

הגר"מ: דער אור החיים הק' (פרשת פנחס) **זאגט אויפן פסוק** (במדבר כו, כג) **לפוה משפחת הפוני, 'אמרו חסידי אומותינו' אז א תלמיד חכם וואם לערנט תורה זאל נישט רעדן דברי חולין, פוה איז דאך געווען פון שבט ישששכר [שהם רמז ללומדי תורה], און ער האט געדארפט די מויל מקדש זיין און מפנה זיין פון דברי חולין.**

'חסידי אומותינו' איז רבינו יונה החסיד, וואם זאגט אין פרקי אבות דעם ערשטן פרק, **אז** עם שטייט אין ירושלמי (ברכות פ"א ה"ב) **אז** רבי שמעון בן יוחאי **האט געזאגט אז** ווען ער וואלט געשטאנען ביים בארג סיני וואלט ער געבעטן 'שתי פיות', לייגט דארט צו רבינו יונה, ווייל א פה פון א תלמיד חכם דארף זיין מקודש כקדושת כלי שרת, **און מיט**

(סוטה לו:) **דיוסף אשתעי בלשון הקודש ולא הוה פרעה ידע מאי קאמר, אמר ליה אגמרן, אגמריה ולא הוה גמר. ביאור הדברים, שלמד אותו מתחלה אל"ף בי"ת האותיות ומילואיהן כנהוג בישראל, ולא הוה גמר, כי זה דרכו לבלי להאמין בנעלמות שאין עיניו רואות על כן לא קבל ממנו, אבל הוא ראה וידע שיוסף יודע הנגלה והנעלם. וזה שאמר דמטמרין, היינו מלואי האותיות של לשון הקודש שהן מטמרין, גלין ליה, אבל הוא לא גמר ממנו, כי זה דרכו לבלי להאמין במה שלא ראו עיניו, עיי"ש באריכות** (וע"ע בייטב פנים שפת חיים אות ה).

א כלי שרת טאר מען זיך נישט באנוצן קיין שום דברי חול, וועגן דעם זאגט רבי שמעון בן יוחאי, וועז איך וואלט געווען ביים מעמד הר סיני וואלט איך געבעטן מ'זאל באשאפן צוויי מוילן.

פארוואס שטייט נישט אז וועז ער וואלט געווען ביי די ששת ימי הבריאה וועז מ'האט באשאפן דעם מענטש, וואלט ער דאס געבעטן?, נאר זעהט מען אז ביז קבלת התורה האט מען געקענט רעדן מיט די מויל דברי חולין, נאר ביי מעמד קבלת התורה וואלט ער געדארפט בעטן צוויי מוילן. (וע"ז בויואל משה מאמר ג' אות י"ז והלאה).

רבינו: דער ערוגת הבושם ביי שלשת ימי הגבלה (פר' במדבר ד"ה שאו), ברענגט ער פונעם מהר"ל, וואס איז מסביר אז תורה שבכתב איז געשריבן געווארן אויפן קלף, אזוי ווי מ'קען נישט נעמען סתם א קלף, און אויף דעם שרייבן די תורה שבכתב, נאר מ'דארף עס מעבד זיין לשמה, און אזוי אויך וועז א איד לערנט תורה שבעל פה מיטן מויל, דארף ער מקדש און מטהר זיין זיין מויל, דער ערוגת הבושם טייטשט מיט דעם די משנה (אבות פ"ב מי"ז) והתקן עצמך ללמוד תורה, מ'דארף זיך צוגרייטן, ווייל דאס מויל איז אזוי ווי דער קלף.

הגר"מ: ס'איז א פלא וואס דער ש"ך על התורה זאגט, 'שמעתי' אז דאס וואס משה רבינו האט געזומען קוילן וועז ער האט נישט געווואלט עסן מנשים מיניקות, האבן זיי אריין געטראפט מיט כח טראפנ'ס מילעך, וועגן דעם האט ער עס געמוזט אויסברענען און כשר'ן די מויל פון דעם.

רבינו: דער טאטע ז"ל האט אמאל געזאגט אויפן פסוק (משלי כה, ט) מסיר אזנו משמוע תורה גם תפילתו תועבה, ווייל וועז א איד גייט צו צום דאווענען, דארף ער זיך מתבונן זיין, ווי אזוי קען ער מיט דעם מויל וואס ער האט גערעדט דברים אסורים, גיין מיט דעם דאווענען, וועגן דעם דארף מען כשר'ן דאס מויל, און תורה איז דאך אש, הלא כה דברי כאש (ירמי' כג, כט), און אז מ'לערנט תורה הקדושה איז עס א ליבון, במילא אז מ'לערנט קען מען גיין דאווענען, איז וועגן דעם מסיר אזנו משמוע תורה גם תפילתו תועבה (והיא לו נדפסה בברך משה פ' לך עמוד נח – בתוך דרוש תוכחת מוסר).

הגר"מ: משה רבינו איז געווען א איש אלקים, און דאך האט מען נאך געדארפט כשר'ן זיין מויל.

חז"ל זאגן דאך (סוטה יב.) אויפן פסוק (ישעי' כה, ט) את מי יורה דעה ואת מי יבין שמועה גמולי מחלב עתיקי משדים, אז עס גייט ארויף אויף משה רבינו, 'פה שעתיד לדבר עם השכינה יינק דבר טמא'?!, ס'זעהט אוים ווייל ער האט געלערנט תורה מן השמים, דארף ער זיין ווי מער הייליגער, ס'איז פשוט.

ס'איז דא א חידוש, לכאורה איז א פלא וואס חז"ל זאגן (אבות פ"ו מ"ב) אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה, און מ'דרשנ'ט אויפן פסוק (שמות לב, טז) חרות על הלוחות, אל תיקרי חרות אלא חירות, און די משנה שטייט (אבות פ"ג מ"ו) כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ, לכאורה דאס איז דאך געווען נאר ביי לוחות ראשונות, און דא האלט מען שוין ביי לוחות שניות?, איז וואס זאגט מען פאר א מענטש, זאלסט לערנען תורה ווייל דורך דעם וועסטו זיין א בן חורין. נאר ס'שטייט דא א מורא'דיגער חידוש – וועז כ'בין געווען (בשבוע זו) אין לעיקוואד אלס גאסט רעדנער האב איך עס געזאגט – אז כלל ישראל האט טאקע פארלוירן די לוחות, און מ'וועט עס נישט האבן ביז וועז משיח צדקינו וועט קומען, אבער יעדער יחיד וועז ער לערנט תורה איז דער מלאך המוות נישט שולט אויף אים, מ'זעהט עס ביי דוד המלך (שבת ל:) און ביי רבה בר נחמני (בבא מציעא דף פו.), און אזוי שטייט אין גמרא אין בבא בתרא דף ח' אז ווער ס'לערנט תורה איז פטור פון ארנונה (מסים).

רבינו: ס'שטייט אז אין די לוחות הראשונות איז נאר געשטאנען תורה שבכתב, און אין די לוחות אחרונות איז געשטאנען מרומז אויך תורה שבעל פה, איז דאס אז מ'האט צובראכן די לוחות הראשונות און מ'האט געגעבן לוחות אחרונות, איז געווען א גרויסע טובה פאר כלל ישראל, אז מ'האט באקומען תורה שבעל פה.

הגר"מ: ס'איז דא א בית הלוי אין דרוש י"ח וואס רעדט טאקע אוים דעם שמועס, און לייגט צו אז תורה שבכתב שטייט אויף א קלף, און ביי די תורה שבעל פה איז 'לבו של תלמיד חכם' דער קלף, אזוי ווי דער רבי האט פריער געזאגט.

רבינו: דער דברי חיים האט זיך אמאל מתווכח געווען, און עמיצער האט אים געפרעגט, 'וואו שטייט עם?', האט ער געענטפערט, 'עם שטייט אין מיר, און איך בין די תורה'.[5]

---

5 עי' בס' י"ג אורות (ח"א עמ' כ"א) שפע"א היה איזה אדם חשוב אצל הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב ודיבר נגד הד"ח בענין המחלוקת הידועה, לקח רבי אייזיקל חומש בידו, ואמר: "דער צאנזער רב איז די תורה, און אז מ'האלט מיטן צאנזער רב האלט מען מיט די תורה, און אז מ'האלט נישט מיטן צאנזער רב האלט מען נישט מיט די תורה".

הגר"מ: וועז עס איז געווען אין ארץ ישראל די גזירה פון 'גיום בנות' האט דער חזון איש געזאגט אויף דעם 'יהרג ואל יעבור', האט איינער פון די גרויסע רבנים אים געפרעגט, 'וואו שטייט דאס?', אין די ערשטע רגע האט דער חזון איש אים יא געוואלט ענטפערן, אבער נאכדעם האט ער געזאגט, 'דא שטייט יהרג ואל יעבור', און ער האט געווייזן אויף זיין הארץ, האט איינער דאס איבער געזאגט פארן בריסקער רב, און געפרעגט וואס איז דאס צו פסקענען 'דא שטייט עס', האט ער אים געענטפערט, 'ער איז געראכט, כ'האב אזוי געהערט פונעם טאטן'. איז פשט אז דער חזון איש האט יענעם ווי געזאגט, פרעג מיך נישט וואו עס שטייט, ביי מיר שטייט עס.

די וועלט זאגט אז וועז דער ראי"ש זאגט 'לבי אומר לי', איז נאך מער שטערקער ווי א ראיה וואס דער ראי"ש ברענגט צו זיך, 'ווייל מיט א ראיה קען מען זיך נאך דינגען, אבער מיט א 'לבי אומר לי' פון הייליגן ראי"ש, קען מען זיך נישט דינגען...'.

*

רבינו שאלו אודות זמן שהותו בארה"ב ומקומות אשר כבר חי' שם ואם הוא כעת בפעם הראשון בקרית יואל

רבינו: קרית יואל איז נישט אמעריקא.

הגר"מ: יא, ס'איז אזוי, כ'וועל זאגן פארן רבי'ן א ראיה פון די באוואוסטע מהרש"א, אז מ'האט געזאגט פאר רבי יוחנן איכא סבי בבבל (ברכות ח.).

רבינו: יא, ס'איז געבויט אויף די גמרא (מגילה כט.) עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ ישראל, וועגן דעם איז עס שוין ארץ ישראל.

הגר"מ: אין ברכת שמואל על התורה (פרשת בלק) פונעם בעל ברכת הזבח ברענגט א לשון פון חז"ל אז די מלאכים האבן צושפרייט פון עפר ארץ ישראל, און אלע בתי כנסיות און אלע בתי מדרשות אין חוץ לארץ זענען געבויט געווארן אויף די פלעצער.

רבינו: כ'האב אמאל געזאגט אז דאס איז דער טעם, פארוואס עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שיקבעו בארץ ישראל, ווייל דער מקור איז פון ארץ ישראל, פון דארט שטאמט עס.

הגר"מ: דער ברכת שמואל (שם) זאגט אזוי, פארוואס 'עתידין', ווייל זיי קומען פון ארץ ישראל.

רבינו: דער שבט מוסר (בספרו אגדת אליהו על הירושלמי מס' פאה פרק ז' סימן י"א) זאגט אז וועז מ'האט צעווארפן דעם בית המקדש, האט דער ווינט עס צובלאזן, און וואו עס איז געפאלן די שטויב, דארט וועלט שפעטער אויפגעבויט א בית המדרש (עיי"ש שמפרש בזה הכתוב (איכה ד, א) תשתפכנה אבני קודש בראש כל חוצות).

הגר"מ: מ'זאגט נאך פון הגר"מ פיינשטיין, א בעל בתי'שע הסבר אויף דעם, די געזעץ זאגט אז א קאנסול פון א געווייסע לאנד האט א דין אזוי ווי זיין לאנד, אזוי ווי א אמעריקאנער קאנסול אין ארץ ישראל האט א דין ווי אמעריקא, איז וועגן דעם וואו עס איז געפאלן די שטויב פון ארץ ישראל, איז עס טאקע ארץ ישראל.

רבינו: כ'האב נישט געוואוסט אז דער ברכת שמואל זאגט אז דאס איז דער טעם פון 'עתידין', תיתי לי אז כ'האב עס אליינס געהאט געזאגט.

דער פעטער ז"ל (מרן רבינו בעל דברי יואל) האט אמאל געזאגט (בס"ג שובבי"ם פ' שמות תשכ"ח, ונדפס הדברים בדברי יואל פ' שמות דף ד'), אז עס שטייט פון קדושת לוי (הובא בספר פתגמין קדישין אות כא) אז נישט נאר די בתי כנסיות וועלן נקבע ווערן אין ארץ ישראל, נאר אויך די הייזער וואו מ'פירט זיך ערליך און מ'איז מקיים מצוות דאורייתא און דרבנן, זיי וועלן אויך נקבע ווערן אין ארץ ישראל.

און ביים חנוכת הבית פונעם זוממער קעמפ פאר די אינגלעך פון די תלמוד תורה, (יום א' פרשת שופטים שנת תשט"ז בדרשה המפורסמת, ונדפס כעת בדברי יואל במהדורה החדשה על דברים כרך ב') האט דער פעטער ז"ל דעמאלטס געזאגט אויף די קעמפ'ס, אז מ'זיצט און מ'לערנט דארט אזויפיל שעות, וועט זיך אויפהייבן דער גאנצער מקום און גיין קיין ארץ ישראל.

הגר"מ: איך קום דאך פון ארץ ישראל, אלעם וואס ס'איז דא איז נע'גנב'עט פון ארץ ישראל... ארץ ישראל איז 'ארץ נחלי מים' און מ'וואלט דארט אויף אביסל רעגן, און דא בין איך געווען אויף א וואך און ס'האט אזויפיל געריגנט, ס'איז נע'גנב'עט פון ארץ ישראל... וועז מ'איז געגאנגען אין גלות, איז דאס אויך מיט געגאנגען אין גלות...

רבינו: ס'איז דא ב"ה שיינע ווינקלען אין אמעריקא.

הגר"מ: ס'איז טאקע אזוי ווי דער אויבערשטער וויל, ס'איז תורה בטהרה אזוי ווי דער אויבערשטער וויל, מיט צניעות, מיט אלעם וואס מ'דארף.

*

הגר"מ: כ'געדענק וועז דער הייליגער סאטמארער רב איז געווען אין ארץ ישראל, איך בין געווען א יונג בחור'ל, שבת האט געדויערט די 'אהבה רבה' אפשר א דריי פערטל שעה.

דער רבי איז דעמאלטם איינגעשטאנען אין 'מלון צפניה', ס'איז געווען א דאנערשטאג נאכט, ס'איז געווען א הייסער טאג, דארט איז געווען א גרויסע טאראסע, און דער הייליגער רבי איז געזיצן ביים טיש, און דער עולם איז געקומען מיט קוויטלעך, איז געקומען דארט ר' געציל בערגער פון לאנדאן, און האט געלאזט ביים טיש א פדיון טויזנט דאלער, בימים ההם איז עס געווען א ריזן סכום, בין איך עדות אז שפעטער איז געקומען א איד וואס האט געבעטן... און דער רבי האט אים עס באלד אוועק געגעבן, אזוי ווי עס איז אריין אזוי איז עס ארוים, כבולעו כך פולטו... ווען איך האב עס געזעהן אלם בחור האט עס געמאכט ביי מיר א מורא'דיגער רושם די מדריגה אין צדקה.

רבינו: יא אזוי איז געווען ביי איהם כסדר. מ'זאגט אויפן רבי'ן ר' הערש [מרימאנוב ז"ל] אז ס'האט נישט געגעכטיגט ביי אים קיין פרוטה.

דער דברי חיים האט געזאגט אז ער איז מקנא דעם רבי ר' הערש, ווייל ווילאנג ער האט געהאט, האט ער אויסגעטיילט, אז נישט נישט, ער איז געווען פטור, 'אבער איך – האט געזאגט דער דברי חיים אויף זיך – אז איך האב שוין נישט וואס צו טיילן, ווען מ'בעט צדקה רייסט עס פון מיר שטיקער'.

הגר"מ: מ'זאגט נאך אז נאכ'ן הסתלקות פונעם צאנזער רב האבן די קינדער געוואלט שרייבן 'יחיד בדורו במדת הצדקה', האט דער הייליגער שינאווער רב געזאגט 'האט איר דען שוין בודק געווען אין די גאנצע וועלט?!'

רבינו: דער שינאווער רב איז געווען א יחיד בדורו אין מדת האמת...[6]

הגר"מ: מ'זאגט נאך אז דער שינאווער רב האט געזאגט 'איך מיט מיין ברודער דער גארליצער רב האבן ביידע פיינט דעם שקר און מיר האבן ביידע ליב דעם אמת, נאר איך האב אזוי ליב דעם אמת, אז אפילו איך זעה א איד וואס איז נאר איין פראצענט אמת, האב איך אים ליב, און ער – דער גארליצער רב – האט אזוי פיינט דעם שקר אז אפילו ווען ער זעהט א איד וואס איז ניין און נייניציג פראצענט אמת, און איין פראצענט שקר, קען ער אים שוין נישט סובל זיין'. (ער' בס' י"ג אורות מערכת שינאווא שמביא כן).

רבינו: אויך די מציבה פונעם צאנזער רב איז געשריבן 'דבוק ביוצרו ממש כחד משרפי מעלה'.[7]

דער שינאווער רב האט געזאגט, 'זאל איך זאגן אז דער פאטער איז געווען א יחיד בדורו אין תורה, אפשר אין ארצות המערב איז דא נאך איינער, זאל איך זאגן אין עבודה איז ער געווען א יחיד בדורו, אפשר איז נאך ערגעץ דא, זאל איך זאגן אין צדקה, אפשר איז דא נאך איינער, אבער אלע דריי צוזאמען ביי איינעם אויף אזא גרויסן פארנעם, דאם איז זיכער נישטא'.[8]

הגר"מ: ביי אונז אין סלאנים דערציילט מען אסאך זאכן פון צאנז, ווייל דער דברי שמואל פלעגט כסדר רעדן פונעם צאנזער רב. דער בית אברהם האט דערציילט אז דער דברי שמואל האט דערציילט וויי אזוי איז געווען דער סדר אין צאנז אין א וואכענדיגן טאג, אז דער הייליגער צאנזער רב איז געשטאנען ביים עמוד ביים זאגן קרבנות פאר'ן דאוונען, און עס איז געווען איין שורה פון גבירים וואס האבן געברענגט פדיונות, און אין די צווייטע שורה זענען געווען ארימעלייט וואס האבן שוין געגומען... ס'איז געווען אזוי ווי א באהן.

---

6 כמו שהעיד עליו אביו מרן הדברי חיים ז"ל (שו"ת דברי חיים ח"ב או"ח סי' א): "בני הרב וכו' האבדק"ק שינאווא שלדעתי אינו משנה הדיבור אפילו יהבו ליה כל חללא דעלמא וכו', ועדותו נאמנה עלי מאוד, כי ידעתי שלא יכזב בעד כל חללי דעלמא".

7 וזה אשר חרות על המציבה של מרן הק' מצאנז: לפרט גלה כבוד כי נלקח ארון האלהים לפ"ק, כתר תורה, כבוד קדושת אדונינו מורינו ורבינו הרב הגאון הקדוש המקובל איש אלהים נורא אספקלריא המאירה מנורה הטהורה שר התורה יחיד בדורו סבא קדישא המפורסם בכל קצוי תבל רבן של כל בני הגולה עבודתו ותפלתו הי' במסירת נפש לד' ונפשו דבוק ביוצרו ממש כחד משרפי מעלה כבוד קדושת שם תפארתו מרן חיים בעהמ"ח ספרי דברי חיים בהרב החסיד מו"ה ארי' ליבוש זצ"ל ממחצבת קודש גאון מוהרש"ל והגאון חכם צבי זצללה"ה ושימש בכתר הרבנות פק"ק מ"ו שנים ונפטר בשיבה טובה ניסן י' למב"י שנת תרל"ו לפ"ק, תנצב"ה.

8 מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל הזכירו בתוך דברי ההספד ביום כ"ו מנחם אב שנת תשל"ט בעמדו במקהלות רבבות אלפי ישראל לפני מיטתו של דודו מרן רבינו בעל דברי יואל ז"ל, עי' בחידו"ת מהר"ם ט"ב (דברים עמ' ר') ובאבני שהם (לכ"ו אב, עמ' ג') וזל"ק: "וידוע שכ"ק הגה"ק משינאווא זי"ע אמר, אפשר שיש אחד שהוא תלמיד חכם כאבי מרן הק' מצאנז זי"ע, אפשר יש מי שהוא גם גדול בעבודה כאבי, ואף אפשר שימצא מי שהוא גדול בגמ"ח כמותו, אבל כל שלשת העמודים ביחד אין גם אחד זולת אצל אבא. אוי ואבוי! על כ"ק מרן דודי ז"ל אי אפשר לומר כדברים האלו, כי אין בדור הזה מי שיהיה גדול כמותו אפילו באחד משלשת העמודים. רואים בחוש ששלחו משמים אור גדול ונערב לדור הזה, כי הוא דור ששורר בו חשכות נורא ואיום, חשך ענן וערפל, ואי לאו האור הזה שהגין בעדינו, מי יודע מה היה לנו".

אינמיטן איז צוגעקומען איינער און געזאגט 'דער אויבערשטער זאל העלפן דער רבי זאל זיגן' – דעמאלטס איז געווען די מחלוקה פון צאנז מיט ריזשין – האט דער הייליגער צאנזער רב געזאגט 'זיגן ווילן מיר דען? א כפרה יאך מיט די ווייב מיט די קינדער פאר'ן הייליגן באשעפער'ס נאמען', אזוי האט ער געקאכט אין דעם.

רבינו: דער ייטב לב איז אמאל געווען ביים דברי חיים, און דער דברי חיים האט אים געבעטן אז ער זאל זיך צושטעלן צו אים, האט דער ייטב לב געזאגט, 'דעם הייליגן ריזשינער'ס קינדער?!'. האט דער דברי חיים אויפגעמאכט זיין בעקיטשע און געזאגט, 'מחותן,[9] קוקט מיר אריין אין הארץ צי איך האב א פניה'.

הגר"מ: דער דברי שמואל איז אוועק פון צאנז נאך פאר'ן הסתלקות פונעם צאנזער רב, משום מעשה שהיה, ער איז דאך אנטלאפן פונעם יסוד העבודה, ווייל דער יסוד העבודה האט אים געגעבן כבוד – ער איז דאך טאקע געווען דער יורש – איז ער געווען אין צאנז איבער א יאר, איינמאל ביי א סעודת ראש חודש, האט אים דער דברי חיים זייער מקרב געווען, האט ער געזאגט, 'אויב אזוי, דארף איך דאך נישט בלייבן דא'.

נאך א מורא'דיגע מעשה וואם איז כדאי צו חזר'ן, ער פלעגט איבער זאגן פונעם דברי שמואל, אז ס'איז געווען א איד אין צאנז – וואם אין די צייט וואם דער דברי שמואל האט אים געקענט – ער איז געווען לא פסיק פומיה מגירסא, און איז געווען ראוי מ'זאל אים געבן קוויטלעך. דער דברי שמואל האט זיך אינטערסירט וואם איז געווען מיט דעם איד, איז ער געווארן געווארן, אז דער איד איז געווען א פשוטער מענטש, און ווען ער האט זיך געדארפט שטעלן אין מיליטער, אוף דריי יאר מיט אכט חדשים – אזוי איז אמאל געווען – האט מען געדארפט דינען, איז איידער ער איז אריין אין מיליטער האט ער געזאגט 'רבונו של עולם, ס'שטייט דאך (אבות פ"ג מ"ז) כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות, איך בין מקבל אויף מיר דעם עול תורה אויף דריי יאר מיט אכט חדשים'.

ער האט געשיקט אין שטוב מודיע זיין אז מ'האט אים געגנומען אין מיליטער (בכדי שלא ימנעו ויפריעו בעדו מעסק התורה), און ער האט זיך אריינגעזעצט אין בית מדרש און לא פסק פומיה מגירסא, פלעגט ער זאגן 'אז ער האט געזעהן אז ס'איז אזוי גוט צו לערנען, האט ער שוין נישט אויפגעהערט...'. האט דער דברי שמואל געזאגט, אז דער מענטש האט נישט געקענט רעדן נישט פון גמרא, נאר א גאנצע צייט האט ער גלערנט.

און ער האט געוואלט וויסן וואם טוט ער אין די מקומות וואם מ'טאר דארט נישט רעדן דברי תורה, איז דער דברי שמואל געגאנגען זיך אונטער הערן, האט ער אים געהערט חזר'ן א גאנצע צייט 'הויזן קנעפלעך, הויזן קנעפלעך...', ווייל ווען נישט וואלט ארוים פון זיין מויל ווערטער פון גמרא, פאר אזא מין סארט 'לא פסיק פומיה' קען מען געבן קוויטלעך.

ונפרד רבינו ממנו בברכה: דער אויבערשטער זאל העלפן איר זאלט האבן גרוים הצלחה אויף ווייטער מיט הרבצת התורה, מיט געזונט און אריכות ימים ושנים.

הגר"מ: כ'בענטש דעם רבי'ן אויך א ברכה 'וכן למר', און איך וועל זאגן פארוואס, די גמרא זאגט (מגילה כז:) אז רב האט אנגעוואונטשן רב הונא אז ער זאל ווערן רייך און גיין מיט זיידענע מלבושים, און ווען די ברכה פון רב איז מקויים געווארן, האט רב מקפיד געווען אויף רב הונא פארוואס האט ער אים נישט צוריק געוואונטשן 'וכן למר', זאגט דער חזון איש (בהשמטות לחלק או"ח) אז לכאורה פארוואס האט רב מקפיד געווען אויף רב הונא, רב הונא האט דאך נישט געדארפט וויסן פון פריער אז די ברכה פון רב וועט מקויים ווערן, נאר – דער תירוץ איז – ווען א גדול הדור בענטשט ווערט אין הימל א עת רצון, און ווען דעם פאסט אז דער מתברך זאל בענטשן דעם גדול הדור וואם האט אים געבענטשט, איז אין אנהויב האט רב נישט געהאלטן אויף זיך אז ער איז דער גדול הדור, נאר ווען ער האט געזעהן אז זיין ברכה איז מקויים געווארן, האט ער געזאגט פאר רב הונא אז ער וואלט אים געדארפט זאגן 'וכן למר'.

ונפרדו לשלום

---

9 הרה"ק מצאנז קרא את מרן הייטב לב בשם "מחותן" כי השתדכו ביניהם כמה פעמים: א] הרה"ק רבי ברוך מגארליץ ז"ל בן מרן הד"ה הי' חתנו של מרן הייטב לב ז"ל. ב] הרה"ק רבי משה יוסף מאוהעל ז"ל בן מרן הייט"ל הי' חתנו של הרה"ק רבי דוד מקשאנוב ז"ל בן מרן הדברי חיים ז"ל. ג] כ"ק הגה"צ רבי משה דוד אבד"ק לאפוש נכדו חביבו של מרן הייטב לב ז"ל היה חתנו של הרה"ק רבי נפתלי בן הרה"ק רבי דוד מקשאנוב ז"ל.

הזמנה מיוחדת
עין ולבי שם כל הימים
ישיבה גדולה ומוסיפתא
תורה ויראה דרב"י ד'סאטמאר
קרית יואל נ"י
לע"נ
שנים
בעזה"י
הננו להזמין את מע"כ הי"ו לבוא ולהשתתף אצל
סעודת הילולא
וסיום הש"ס
עם "מגבית השנתי"
לטובת החזקת ישיבתינו הקדושה
ביום ה' פרשת ראה
כ"ו מנחם אב תשע"א לפ"ק הבעל"ט
"ומא דהילולא קדישא של רביה"ק מרן יואל בן מרן חנני' ז"ט זצוקללה"ה
בבית המדרש הגדול בקרית יואל
בשעה 7:00 בערב
בהשתתפות כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א
המחכים לקבל פניכם באהבה והוקרה
הנהלת הישיבה

שהשמחה במעונם

ברכת מזל טוב

הננו משגרים ברכת מז"ט חמה ולבבית לאנשי שלומינו תומכי וידידי כוללינו הק' די בכל אתר ואתר כאו"א בשמו הטוב יבורך

וויליאמסבורג

הולדת הבנים

ר' **אשר צבי גאנץ** נ"י
ר' **אלעזר מענדל פיליפף** נ"י
ר' **שמעון ישראל האראוויטץ** נ"י
ר' **עזריאל מאיר קאהן** נ"י
ר' **דוד קעסלער** נ"י
ר' **דוד לעווי** נ"י
ר' **יואל** ב"ר אברהם **לעבאוויטש** נ"י
ר' **דוד** ב"ר ישעי' **עהרנטאהל** נ"י
ר' **שמואל קליין** נ"י
ר' **דוד צבי שלמה** ב"ר מרדכי **לוסטיגמאן**
ר' **יחיאל מעכיל** ב"ר שאול **פריעדמאן** נ"י
ר' **יצחק** ב"ר יוסף **גאלדבערגער** נ"י

הולדת הבנות

ר' **חיים יעקב לעבאוויטש** נ"י
ר' **יעקב הערש זיכערמאן** נ"י
ר' **יושע קלעפנער** נ"י
ר' **יוסף חביב** ב"ר מאיר דוד **מאסרי** נ"י
ר' **אהרן יצחק** ב"ר מרדכי **גראס** נ"י
ר' **יצחק** ב"ר שלמה **טאמבור** נ"י
ר' **שלום אלי'** בן הרב הערשל **טעללער** נ"י
ר' **יואל** ב"ר עקיבא **גאלדשטיין** נ"י

הכנסת בניהם לעוה"מ

ר' **חיים יודא גאלדשטיין** נ"י
ר' **דוד מרדכי אייזליס** נ"י
הרב **ברוך בערגער** שליט"א
ר' **יוסף גרובער** נ"י

לאנדאן

הולדת הבן

ר' **שלום משה יאקאבאוויטש** נ"י
ב"ר ישראל זאב נ"י חתן ר' אביש גאטטעסמאן נ"י

הולדת הבנות

ר' **שלמה נתן וויינשטאק** נ"י
חתן הרב ליפא קאהן שליט"א
ר' **יואל אינדיג** נ"י
ב"ר זלמן לייב אינדיג נ"י, קרית יואל

בארא פארק

הולדת הבנים

ר' **יואל קליין** נ"י
ב"ר מרדכי צבי קליין נ"י, וויליאמסבורג
וחתן ר' שלום הירש נ"י
ר' **שלום גאלדצעהלער** נ"י
חתן ר' בעריש טיטלבוים נ"י

הולדת הבת

ר' **פנחס שלום שמידמאן** נ"י
בן הרב אברהם אביש שמידמאן שליט"א
אב"ד קראלי פלעטבוש
חתן הרב משה ראטה שליט"א

בני ברק

הולדת הבן

ר' **דוד** ב"ר משה מרדכי **פריש** נ"י
חתן ר' עזריאל שווארץ נ"י

אירוסי הבן

ר' **יהושע דאווידאוויטש** נ"י
ב"ר יצחק אייזיק דאווידאוויטש נ"י

ירושלים

הולדת הנכד

הגה"צ דומ"ץ דקהילתינו שליט"א

הולדת הבנות

ר' **שמחה בונם דוד ווייסהויז** נ"י
ולר' מנשה ראזען נ"י
חתן ר' זוסיא ארי' שטערן נ"י
ר' **משה** בן הרב ר' יהושע אשר **כהנא** נ"י

בית שמש

הולדת הבת

ר' **מרדכי קליין** נ"י
ב"ר משה יוחנן קליין נ"י, בני ברק

הכנסת בנו לעוה"מ

ר' **משה הערצבערג** נ"י

אירוסי הבן

ר' **צבי עקיבא בריים שטיין** נ"י

קרית יואל

הולדת הבנים

הר"ר **חיים אליעזר דאווידאוויטש** נ"י
ר' **אשר זאב גוטמאן** נ"י
ר' **ליפא דרעזדנער** נ"י
ר' **יוסף לייב** (בריב"צ) **ווערצבערגער** נ"י
ר' **חיים בנימין כהנא** נ"י
ר' **משה נסים מזרחי** נ"י
ר' **יהוסף מענדלאוויטש** נ"י
ר' **יקותיאל מרדכי פריעדמאן** נ"י
ר' **ישראל שניאור זלמן רוטמאן** נ"י

הולדת הבנות

ר' **דוד דוב ווינבערגער** נ"י
ר' **שלמה ליפשיטץ** נ"י
ר' **יוסף שמואל פיליפף** נ"י
ר' **יעקב ישראל קטינא** נ"י
ר' **נפתלי שטערן** נ"י

הכנסת בניהם לעוה"מ

ר' **חיים משה לאנדא** נ"י
ר' **חיים סופר** נ"י
ר' **שמעון אברהם ראטה** נ"י
ר' **נפתלי הירצקא לענעראוויטש** נ"י
ר' **וואלף פארקאש** נ"י
ר' **אברהם אביש אקער** נ"י
ר' **מנחם שמואל פרענקל** נ"י
ר' **יצחק שניטצער** נ"י
ר' **ברוך יודא דרעזנער** נ"י

אנטווערפן

הולדת הבן

ר' **יצחק יושע גליק** נ"י
חתן הרב ישכר בעריש קאהן שליט"א

הולדת הבנות

ר' **משה וואזנער** נ"י
ר' **נפתלי צבי דער שאוויץ** נ"י
ר' **אברהם יו"ט ראזענבערג** נ"י
גבאי בית מדרשינו
חתן ר' מאיר חיים יעקב קרויס נ"י
חבר הנהלת קהילתינו

אירוסי צאצאיהם

ר' **ברוך ראזענבערג** נ"י, וויליאמסבורג	החתן **אהרן אליעזר** נ"י	ר' **חיים לייב באבאד** נ"י, וויליאמסבורג
ר' **משה דוד גוטמאן** נ"י, וויליאמסבורג	החתן **אהרן אליעזר** נ"י	ר' **ליפא רובין** נ"י, וויליאמסבורג
הרב **שלום האלפערט** שליט"א, קרית יואל	החתן **יצחק מרדכי** נ"י	ר' **יונה ראטענבערג** נ"י, קרית יואל

נישואי צאצאיהם

ר' **בצלאל בנימין פרידריך** נ"י, קרית יואל	החתן **משה אהרן** נ"י	ר' **אברהם פייער שטיין** נ"י, קרית יואל
ר' **יודא ארי' לאוב** נ"י, קרית יואל	החתן **חיים ראובן** נ"י	ר' **משה שמואל אייזליס** נ"י, קרית יואל
הר"ר **חיים יעקב הערשקאוויטש** שליט"א ק"י	החתן **שלמה** נ"י	ר' **חיים אלי' צוויבל** נ"י, קרית יואל
ר' **יצחק הלוי סופר** נ"י, מאנסי	החתן **דוד** נ"י	ר' **חיים מרדכי צבי יאקאבאוויטש** נ"י, ק"י
ר' **מרדכי יצחק הלוי שעכטער** אנטווערפען	החתן **מנחם מענדל דוב** נ"י	ר' **יעקב קאפל מרדכי מעזעי** נ"י, קרית יואל

צו מעלדן א שמחה קען מען זיך פארבינדן צו:
845-662-5579 און אין אר"י 011-972-527648437
אדער קען מען שיקן דורך א פעקס אדער מייל
a.ch.bnb@gmail.com - FAX: 011-9723-6194389